HALKEVİMİZ
VE
KAYNAK
Dördüncü yılında

kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

DÖRDÜNCÜ YIL 37

19 ŞUBAT 1936

Sayfalarımız devriminin ve Halkevlerin çizdiği derin ve geniş anlamının içine giren bütün yazılara açıktır.

İÇİNDEKİLER

İnkılâp hayatımızda	Kenan Akmanlar
Türk istiklâl ve inkılabı (konferans)	Münip Hayri
Zağnos paşa hakkında	H. Turhan Dağlıoğlu
Keçeci hafız Mehmet emin	K. Kâni
Atatürke	İ. Şevki Işıkman
Arap dillerinde Türkçe, Arap, Acemce kelimeler	Doktor Halit
Danişment mağarası	A. Balkal
Evrenos bey	K. Kâni
Şah Mehmet	İ. Hakkı Akay
Atalar sözü	Sabur Şahin
Balıkesirde yatırlar	M. Yasa - H. Korkut
Kadın	Mükerrem Kâmil
Ege mıntakası arıcılarına	Doktor Fuat Ali
Halkevi faaliyetleri	* * *
Kaynak dördünde	İ. Şevki Işıkman
Muncusun kamunu	* * *
Cenaze alayı	İ. Şevki Işıkman
İnanmalar	Osman Balkır
Kitaplar arasında	Feridun Ankara
Köylerde bekliyenler var	Ziya Önay

İyesi: T. Fikret Silay *Yayın Direktörü: Abdi Ağabeyoğlu*

kaynak

Balıkesir Halkevi Dil, tarih edebiyat şubesince çıkarılır Aylık Kültür dergisi

İnkilâp hayatımızda
HALKEVLERİNİN ROLÜ

İstiklâl kavgamız, istiklâl kavgamızı takip eden büyük inkılâbımız tarihin keskin dönüm noktalarından birini teşkil edecektir. Bu noktada, Türk milleti, bütün acun kamoyu önünde kendi mukadderatına pusu kurmuş ihtirasları, bu ihtiraslarla beraber ve bir safda olan ilk ve orta çağ kurumlarını yenmiş, yıkmış; sürüklenmek istendiği uçurumları yepyeni bir taazzi ile keskin bir kavis yaparak geride bıraktıktan sonra lâyik olduğu, hakkı olan hayata teveccüh etmiştir.

İstiklâl kavgasının şerefli bayrağı altında kahramanlık refleksleriyle kaynaşan ulus, hayatiyetinin kudretini idame etmek ve arttırmak için, büyük millî şef Atatürkün açtığı ayni bayrağın altında sarsılmaz bir bütünlükle kaldı.

Müdafai hukuk gibi kurtarıcı bir başlangıcın, çok zorlu şartlara rağmen bugünü başaran ve yarını da en ileride kurmağa muvaffak olan Cumuriyet Halk Partisine varışı böyle olmuştur. Buna istiklâlin inkılâbala pekişmesi, ebedileşmeğe teveccüh etmesi de diyebiliriz.

Yurda dünün mütevekkil, miskin, sürünen mistiği yerine hayat ve medeniyetin aydın reelini getiren inkılâp, bütün memleketimizde vasatını yaratmakta gecikmedi. Ancak Türklüğe has olan bir kabiliyet ve enerji halitası içinde ulusun garizasına karıştı. Ona yepyeni şahsiyetini verdi.

İnkılâbın bu hayat verici ve seri müdahalesi kendisini ulusal bünyeye temessül ettiren kudretle birleşik olarak Türk reformunu doğurmuştur..

Artık reform bütün karakterile meydana çıkmıştır. Eyi, ileri ve yaşatıcı olan YENİ yi tek ve toplu yaşay şımıza alıyoruz. Ancak bu sadece bir kültürden diğer bir "kültüre geçmek hâdisesi değildir. Geniş anlamile VARLIĞIN HADİSESİDİR. Bunun için her şeyden evvel VARKIĞIN kendi özünü, böyle anlarda ihtilât yapması memul olan yabancı kültürlerin tesirinden koruması gerekir. Bu korunma Türk inkılâbının asla bir taklit eseri olmadığını gösterecek ona yaratıcılığını bahşedecektir.

Halkevleri işte bu derin zarurete karşılık vermek için kurulmuşlardır. Bir yandan inkılâbı köklendirmek öte yandan ulusun inkılâba intibakının ulusal değerler içinde inkişafını temin etmek yolunda Halkevlerinin gösterdikleri faaliyet Türk münevverine ve Türk gencine unur verecek derecelere yükselmekten asla gecikmiyecektir. Bu inanımızı teyid etmek için heryerde Halkevlerinin yapmış bulundukları temiz duygulu dolgun muhitleri ne canlı ve değerli misallerdir?

19 Şubatı kutlamak için yazılmış olan bu satırlar, o muhitlerden biri olan Balıkesirin, Halkevine derin bir sempati ile bağlı durumundan için için duyulan bir hazzı, sevinçlerimizi kaydederek bitiyor.

Evciler!. İnanımız yüksek.. Sevginiz derin.. Yolunuz açık olsun....

KENAN AKMANLAR

Türk istiklâl ve inkılâbı hakkında Münıp Hayri Ürgüblünün Halkevimizde verdiği konferanslardan

— 1 —

Çok saygı değer yuddaşlarım;

Cumuriyet Halk Partisi Genel İdare Heyeti tarafından İstıklâl ve İnkılâp mefhumları üzerinde iki konferans vermekle vazifelendirildiğim zaman hatip olmadığımı, dolayisilede bu ödevi başarıp başaramıyacağımı düşünmedim bile! Çünkü: Bu iki ulu mefhumu anlatmak değil, sadece anmak bile karşısındakilerin dinleme sabrını kazanmak için kâfidir Çünkü: İstiklâl ve İnkılâp Türk milletine yüce fedakârlıklar ve tertemiz kanlar bahasına mal olmuştur. Bu yönden asîl Türk milleti için istiklâl ve inkılâp kelimeleri yalnızca bile başlı başına bir manâdır ve bütün bir hitabettir. Nasıl ki sadece "Türküm„ diyebilmek bir mutluluk ve güçlülükse, tek başına istiklâl ve inkılâp kelimelerini telâffuz etmek de o derece de kuvvetli ve geniş konuşmaktır. Zaten bu iki mefhumu Türk istiklâl ve inkılâbını yayarak anlatmak için benim kelimelerim zavallı bir ifade, dilim âciz bir anlatım vasıtasıdır. Fakat ben ne bu zavallılıktan ve ne de acizden hiç olmazsa bir gün ve bugün için ürkmiyorum. Değil mi ki geniş zekâlı ve çabuk anlayişli bir yurd parçasının halkı önündeyim. Balıkesirlilerin huzurundayim.

Bu yurd parçasında, bu yurdun halkı önünda konuşmak fırsatını, sizlerle temas etmek imkânını bulmuş olmak naçiz varlığımın en yüce ve ebedî hatırası ve tahassürü olarak kalacaktır.

Zira Balıkesir İstiklâl savaşı tarihinin şerefli yapraklarında yer bulmuştur. Zira Balıkesirliler İnkılâbı hazmederek benimsiyenlerdir.

İstiklâl ve inkilâp ana ve oğul değil, birbirlerinden ayrılmaz ikiz kardeştir. Çünki birinin damarları diğerinin vucudundaki damarlarla birleşik haldedir Türk milleti istiklâlini almış, fakat bildiğimiz hayatî inkılâplarını, başarmamış olarak farzediniz. Böyle bir istiklâlin faydası ne olabilirdi? Sadece hürüz diye tefahur edebilir midik? Böyle bir istiklâlin faydası olamazdı ve bin netice gurur da duyamazdık Zira bizim inkilâplarımız Türk ulusu gibi bir ulusun yaşaması değil, nefes alması için bile zarurî olan hamlelerdi. Aksini de düşünelim: Bahsetdiğimiz inkılâplar yapılmıştır. Fakat istiklâlimiz yoktur. Asırlardan beri ve o asırların en loş devrelerinde dahi hür yaşamak cazibesine kendisini mutlak olarak rametmiş bulunan bir milletin yalnızca medenî yaşamak imkânlarını tahakkuk ettirmesi şerefli bir varlık olarak telâkki edilemezdi.

Görülüyor ki istıklâl ve inkilâp bir birlerine kör düğüm olarak bağlıdırlar.

Türk istiklâlinin hakiki mahiyetini kavrıyabilmek için onun ne acı ve elim günlerden ve şartlardan sonra kazanıldığını kısaca hatırlamak lâzımdır. Dünyaca tanınmış bir hukuk profesörünün dediği gibi, "Umumî savaştan sonra her yer yanmış, yıkılmış bir haldedir. Yer yer de alevler tütüyor, harabeler üzerinde felâket rüzgârları esiyor. Denebilinir ki güneş şimdi diyecek bu devrede kanlı, alevli levhalar üzerine doğmadı Bu harp insalığa milyolarca kişinin hayatı bahsına mal oldu. Bir evde ya oğlunu kaybetmiş bir ana. veya boynu bükük bir yetim çocuk, veya göz yaşı döken bir dul kadın var. Ve bazan bir evde bunların üçü de var. Ve bunların üçünün ah ve feryadı var.„

Profesör tekmil insanlık bakımından harbin neticesini tasvir etmiştir Türk vatanının her köşesinde ayni savaştan çıkıldıktan sonra ayni yokluklar ve yoksullukklar, daha kanlı ve acı surette göze çarpıyordu. Türk milleti bu halde iken adına "Sevr„ denilen bir muahede yapıldı. Bu muahedenin burada tahlilini yapmak konferans mevzuumun çerçivesine dahil değildir. Yalnız kısaca şunu da söylemekten de kendimi alamıyacağım. Bu muahedenameyi kaleme alanlar bir şeyi, unutulmaması lâzım gelen en mühim şeyi unutmuşlardı: "O da bu toprakların Türk toprağı olduğu idi.„

Türk istiklâli yangınlar ve harabeler üzerine: Türk milletinin kanı bahasına elde edildiği içindir ki değerine pay biçilmez. Ve yine bunun içindir ki dünyadaki bütün savaşlardan ve istiklâl mücahedelerinden daha manalıdır Zira onun yalnız kendisine benziyen bir yüzü ve yüzü gibi ak bir içi vardır. Bu mukaddemeden sonra istiklali tarif etmek lâzımdır.

İstiklâl, bir devletin muayyen hudutları içinde, iç ve dış siyasetine hakim olarak hüküm sürmesi demektir.

İç siyasette istiklâl

Bu, iç siyasetteki istiklâl mefhumunu da dahilî siyasette istiklâl, orduda istiklâl, kültürde istiklâl, hazirede istiklâl, ekonomide istiklâl ve adliyede istiklâl zaviyelerinden tetkik etmek zarureti vardır.

A) Dahili siyasetteki istiklâl

Devletinin rejimi kendi hususiyetlerine ve menfaatlerine göre seçmesindeki istiklâldir Bu hususta diğer bir devletin müdahalesi, hattâ ilhamı dahi hoş görülemez. Cumuriyetçi olan bir devlete diğer bir devletin: "krallık esasını kabul edeceksin„ demesi ve kabul de ettirmesi istiklâli mahveder

Ayni yurdda yaşıyan akalliyetlerin haircî kuvvetlere dayanarak imtiyazlar temine muvaffak olması da istiklâl fikrile taban tabana zıddır.

B) Orduda istiklâl; Bir milletin hudutlarını, haklarını kendi ordusu tarafından müdafaa edebilmesi demektir.

Karşılıklı olmıyan ve şerefli şartlara dayanmıyan bir anlaşma vaziyetinden medet umarak hudutlarını ve haklarını diğer bir devletin yardımile müdafaaya ve temine mecbur olan bir devletin istiklâli tehlikeye düşmüştür.

Yine orduda istiklâl, bir devletin vatandaşları istediği tarzda ve sayıda silâh altına alabilmesi, mecburî askerlik zaman ve eşkâlini de tayin hususunda, hiç bir kayt ile bağlı bulunmamasıdır.

Vatandaşları mecburî silâh altına alabilmek meselesi bilhassa siyasî bakımından üzerinde durulmağa değer bazı vaziyetler ihtdas etmektedir Mukadderatlarına hakim olunmak istenilen devletler muahedeler yaya yarı cebrî mahiyetteki anlaşmalar ile mecburî askerlik işlerinde takyide maruz bırakılmaktadırlar. Bihakkın hür bir millet için bu vaziyet tahammülü kabil olmıyan bir haldir

Silâhlanma meselesi de semade tam bir istiklâl ister. Mütekabil ve uluslararası anlaşmalar olmadıkça bir miletin istediği gibi hattâ dişten tırnağa kadar silâhlanmakta elini kolunu bağlı olarak duymaması istiklâlin öz bir şartıdır.

Orduda istiklâlin ebedî ve ebediyen Kahraman Türk ordusunun bünyesinden ve ruhundan ayrılmaz ve koparılmaz bir parça olduğunu söylemeğe, tekrarlamağa hacet var mı?

C) Kültürde istiklâl: Kültürün millî esaslara dayanmasıdır. Kültürün millî esaslara dayanış çerçivesi içersinde yurdun tarihine, an-

anelerine acı ve tatlı hatıralarına bağlanış ve bütün bunların heyeti mecmuasını anlayıp, bulunulan günlere uyuş demektir.

Fakat bir de her millet için bir olan, fennin müşterek esasları olarak tesbit ettiği kısımlar vardır. Bu kısımları kabullanmamak eksiği olduğunu ve bu eksik ikten ötürü üzülmediğini de itiraf etmek demektir.

Bir yurt içersinde ecnebi mekteplerin bulunuşu da millî kültür esaslarile aykırılık teşkil edebilecek mahiyette görülebilinir. Fakat tam hakikati bu değildir. Bir devlet muhtelif düşünceler, hattâ zaruretler dolayısile muayyen evsaf ve adetde ecnebi mekteplerin kurulmasına müsaade edebilir. Meselâ, Türkiyede oturan Bulgarların bir mektebi vardır. Buna mukabil Bulgaristanda da Türk mektepleri vardır. Esasen yurdumuzda kurulmuş bu gibi mektepler her bakımdan kontrola tabidir. Fakat bahsettiğimiz bu müesseseler harici tazyik neticesi olarak kurulursa işte o zaman tehlike vardır, işte ozaman kültürde istiklâl yoktur.

D) Hazinede istiklâl: Hazine bir milletin hayat damarlarından en mühimidir. Çünkü yurdun ihtiyaçları bu kaynaktan tanzim ve temin edilir.

Bir ulus bütçesini yaparken, gelir menbalarını tayin ederken ve bilhassa bu menbalardan tahsilâtta bulunurken tamamile hür ve serbest olmalıdır. Memleketimizde uzun yıllar yaşamış bir düyunuumumiye idaresi vardı. Bu idare devletin yaptığı borçları tahsil zımnında gelir kaynaklarımızı avucunun içinde tutardı. Bu ne hazin bir manzara idi. Bu ne tahammül edilmez bir haldi İçimize ferah'ık ki, bugün bu idareden tek mevcudiyet olarak güzel bir bina kalmıştır. O binanın içersinde de Türk çocukları, içersinde okuduklar binanın mahiyetini bilerek yetişen, Türk çocukları vardır.

Bazan karşımıza hayırhavah görünen insanlar çıkar. Bunlar derler ki: "Hakikaten güzel iş'er yapıyorsunuz Memleketin muhtaç olduğu sanayii kuruyorsunuz Demir yollarile yurdunuzun her tarafını örüyorsunuz. Fakat neden tekmil bu muazzam işlerinizi uzun vadeli istikrazlarla yap mıyorsunuz?

Sözde masum ve müşfik bir alâkanın çerçivelediği dudaklardan dökülen bu sözler iyi niyetle söylenmiş, tesirini bırakabilir Ve hattâ bizzat vergi verenlerin maddî fedakârlıklarına da dokunduğu için pisikolojik bir tesiri de vardır. Fakat hakikat bu mudur?

İstikraz'a iş yapan memleketler bir çok eserler yapmak niyetile ve hem de eyi ve saf niyetle lüzumundan fazla istikraz menbalarına baş vururlar. Ve istikraz yapmağa da alıştıkları için sıkı şık zamanlarında da: "Ver„ diye haykırırlar Bunlar tıpkı müsrif ve borca batmaktan üzülmiyen adam vaziyetindedirler Fakat vade günleri ge'ip çattı mı alacaklılar yurdun kapısındadır. Sızlanırsanız sizden öyle teminat isterler ki istiklâlinizle zıt düşer. Meselâ gümrüklerinize kontrol koyarak bir kısım gelirinizi bizzat tahsil etmek isterler. Müstakil bir dev'etin böyle bir hale tahammül etmesine imkân yoktur.

Ekonomide istiklâl:

Yaşadığımız günleri, daha umumi tabirle dünyayı iktisat idare ediyor:

Bu sebepden ötürü ekonomideki istiklâle çok ehemmiyet vermek mecburiyetindeyiz Bir milletin iktisadî sahada istiklâli olabilmesi için istihsali, imalâtını ve nafia işlerini dilediği gibi tanzim edebilmekte serbest olması icap eder.

Türkiye, bir devlet sanayiini tesis etmiyeceksin, pamuk ekiminde şu haddi geçemiyecek. Şu kadar miktardan fazla afyon istihsal etmiyeceksin. Diyebildi mi Türk iktisadiyatının istiklâli

ihlâl edilmiş olur. Bir millet bütün bu müdahalelerden azâide stediği gibi karar vermek, dilediği gibi hareket etmek hakkını haiz olmalıdır.

Kezalik Türkiyede şeker yapılmasın, şu veya bu istikamette yollar açılmasın, demir yolları yapılmasın gibi isteklerin bir yer tutması, yerine getirilmesi istiklâli bozar.

Fakat Osmanlı imparatorluğu bu saydığımız işlerde serbest değildi. Bilhassa demir yolu inşası meselesinde karşılaştırıldığı müşkülleri hep biliyoruz.

Bilhassa dış ticaret bakımından iktisadî istiklâle çok ehemmiyet vermek lâzımdır. Bir devletin iktisadî bünyesini inkişaf ettirmek için alacağı tetbirler dış tesirlerle bozulmamalıdır. Meselâ gümrüklerin serbest tutulmasını bir devlete telkin ve kabul ettirmek istiklâli bozar. Bir zamanlar memleketimizde hüküm sürmüş olan kapitülasyon esaslarının gümrük, maliye ve ekonomi bakımından yapmış olduğu tesirler Osmanlı devletinin vücudunun her tarafını felce uğratmıştı.

Fakat devletin ticari muvazeneyi temin için mütekabil hak ve şartlar dai.esinde diğer devletlerle aktetmiş olduğu kontenjamanlar, klerinler ve takaslar vardır. Bunlar müstakil devletlerin karşılıklı olarak memleketlerine sokacakları mallarının cins ve miktarını ve mallar bedelinin ne suretle ödeneceğini tesbit eden esasları vazeder

İktisadda istiklâlin bir ana şartı da bir devletin dış mallarının hücumuna karşı memleketdeki istihsalât ve imalât lehine olarak gümrük himayesini veya meşhur tabirile gümrük divarını tesis etmesidır Bunu yapamıyan devlet memleketin hudutlarını düşman askerlerine karşı açık bırakmış demektir. Zira bugün iktisat o derecede ehemmiyet kesbetmiştir ki bir vagon ecnebi malının ucuz da olsa memlekete serbestce girmesile bir düşman müfrezesinin ayak basması arasında fark yoktur. Bugünkü harplerde iktisadî tetbirler top, tüfenk ve hava kuvvetleri derecesinde tesirlidir.

Son zamanlardaki hâdisat malûmunuzdur. Bir petrol ambagosunun muhtemel neticelerini dünya matbuatın her gün münakaşa edip duruyor.

Bu itibarla gömrüklerini himaye etmiyen devletlerin ordularını beslemesinin bir faidesi yoktur,

Bu hususdaki sözlerimizi hulâsa etmek icabederse diyebiliriz ki: İktisadî istiklâli tamam olmıyan bir devletin bayrağının göklerde yükselmesi bir mana ifade etmez. Çünkü iktisadî sahadaki zebunluk, esirlik günün birinde göklerde dalgalanan o bayrağı da param parça ede rek yerlere serer.

Türk bayrağını, her bakımdan şerefli ve üstün tutmak gayemizdir.

Nasıl gayemiz olmasın ki "O bayrak gökten nişanedir, yerde sürünmez.„

Adliyede istiklâl:

Bir devletin adlî işleri, adaleti millî kanunlara göre hüküm veren müstakil hakimler vastasile idare edilir, tatmin olunur. Bizde Lozan muahedenamesi mucibince muayyen şartları haiz bazı davaların muhtelit mahkemeler vasıtasile görülmesi kabul edi'mişti. Bu mahkeme'er bir müddet çalışmışlardır. Elyövm tasfiye halindedirler. Lozanda sulh müzakeresi esnasında bu muhtalit mahkemelerin bazan memleketde olduğu gibi Türkiyede de daimî olarak vazife görmesi teklif edildi Baş mürahhas General İsmet İnönü bunu şiddetle reddederek böyle bir şeyin Türk adlî istiklâlile katiyyen telif edilemiyeceğini ve esasen Türk hakiminin ecnebi bir hakimi aratmıyacağını da cevaben tesbit etti.

Adlî istiklâl kezalik mahkeme kararlarını hiç bir tesire tabi olmadan vermelerini icap ettirir. Haricî tesirler altında hüküm veren millî mahkemelere malik olan devletlerin istiklâli, der-

sine devam etmiyen talebe gibi, namevcuddur.

Yurdda yaşıyan yabancıların tabi olacağı adî şartlar başka yurtlarda yaşıyan Türklerin malik oldukları haklar derecesini tecavüz edemez.

Birazda istiklâli bozmıyan karşılıklı anlaşmalardan bahissedelim:

Devletler mütekabiliyet esası üzerine bir takım anlaşmalar yaparlar Bunlar zarurî anlaşmalardır Zira bir insan nasıl ki hemcinslerile muhtelif münasibetler tesis etmek mecburiyetindedir Bir devlet de tıpkı öyledir. Yani diğer devletlerle anlaşmak istirarındadır.

Bustirarı insanın, insanlığın icapları olarak telâkki etmek gerçektir Meselâ bir gemi limanlarımıza geldi mi sıhhî bir takım kaidelere tabidir Bu müdahale yalnız geminin limana yanaştığı memleket halkını himaye için değil, bizzat geminin içersinde bulunan insanların lehine mevzuğ bir kaidedir.

Uluslararası fenerler mukavelesi, demir yollar ve posta, telgraf, millî müdafaa esaslarında çok hassas olmak icab ettiğini, bilhassa tebarüz ettirmiş ve bir milletin asker almada, askerlik müddetini tayin etmede tamamile serbest olmasının istiklâlin ana şartlarından bulunduğunu da ilâve etmiştim. Fakat bazan silâhlanma o kadar ileri gidiyor, o kadar masrafları mucip oluyor ki devletlerin aralarında konuşmalar yaparak silâhlarını, toplarını ve diğer harp âletlerini azaltmak çaresini arıyorlar

Böyle müştereken verilecek bir kararla bir devletin silâhlarını, ordusunu azaltması, tahdit etmesi elbette ki istiklâl mefhumuna aykırı düşmez. Hattâ yürekten dilenir ki bu teşebbüsler muvaffak olsunda devletler mütekabilen harbe hazırlıklarını kısa bilsinler. Çünkü bir hukukudüvel profesörün dediği gibi: "Devletler harp hazırlığı için harcadıkları paraları insanlığın refahı için sarfetmiş olsaydılar muhakkak ki dünya cennet olur ve Allahın vadettiği cenneti bile insanlar hiç olmazsa dünyada bulundukları zaman olsun özlemezlerdi.„

Hudud müdafaaları için müşterek kararlar, harciye de anlaşmalar adliyede suçluları geri verme mukavveleleri hep karşılıklı anlaşmalardır.

Mütekabiliyet esasına da yanır, milletlerin birlik refahları için ittihaz edilmiş mukarrerattır. Dolayısile de istiklâl mefhumile zıd düşmezler.

II – Harici siyasette istiklâl:

Bir devletin dış politikası millî olmalıdır. Yani dış siyasetinin esas millî menfaat ve millî onur olmalıdır ve bir devletin dış politikası da meşruğ bir şekilde iktidar mevkiine gelmiş bulunan mesul bir hükûmet eliile çevrilmelidir. Eskiden işitirdik: Filân vezir İngiliz muhibbidir. O vezir iktidar mevkiine geldiği zaman bir İngiliz siyasetidir, alıp yürüyordu. Diğer bir sadrazam ise Fransa taraftarıdır.

Onun zamanında tamamile Fransızlar tarafına eğilinirdi. Bu ciddî bir hareket değildi. Bir devlet temsil ettiği ulusun menfaati hangi Türk politikası icap ettiriyorsa onu kovalamalıdır.

Yine biliyoruz: Saltanat devrinde her hangi bir devlet iktidar mevkiinde bulunan sözüm yabana devlet adına sefirini yollar ve bazan taahhütle, bazan devlet perişan malî vaziyetini koruma adetlerile arzusunu yaptırdı: Böyle taahhdüt ve vaatlere boyun eğen bir devlet, milletin siyasî istiklâlini çukura atan bir devlettir Hulâsa etmek icap ederse dış siyasetde istiklâl ulusun menfaatinin, ulusun onurunun icap ettirdiği siyasetin takip olunması demektir.

Hulûl yolları: İstiklâline sım sıkı sarılı bir devlete karşı zorla iş göremiyeceğini anlıyan bazı devletler sureta haktan görünerek o yurdun ya hepsini, veya bir parçasını elde etmeğe çalışırlar.

Bu arzularını musâlihane hulûlle yani meşhur tabirile

hulûl musulhane ile temin yoluna saparlar. Ele geçirmek istedikleri memlekette hastahaneler, dispanserler açarlar, mektepler yaparlar, gençler için toplanacak eğlence yerleri kurarlar, hususî idarelerinizin parası yok Biz size ucuzca elektrik tesisatı vücude getirelim derler, öyle ucuza mal ederlerki hayırhavahlığı şaşılır. Fakat tekmil bu eyilikler, hayır havahlıklar hep malûm maksada göz dikmiştir.

Ilk fırsatta ortaya çıkarlar. Bu memleket zaten bize ait olmak lâzımdır. Bütün bu medeni tesisatı biz yapdık diye iddiaya başlarlar. Görülüyor ki bu gibi tesisler hep müstakbel istilâların temelini atmak gayesini takip ederek vücuda getirmişlerdir.

Son zamanların icadı olan bir temeddün politikasından da bahsetmek lâzımdır. Göz diktiği toprağı almak istiyen devlet sırf insanî düşüncelerle hareket etmekte olduğunu iddia eder.

Yaşama seviyesi aşağıdır. Oradaki fakir ve zavallı halka medeniyet götüreceğim, başka hiç bir gayem yoktur Der, yalandır:

Zira büyük savaş sonrası en müreffe milletlerde bile sefiller ve sefalet tümen tümendir. Bir memleketin harcanacak parası varsa bu parasını bu vaziyetde bulunan kendi evlâtlarına tahsis etmesi icabeder.

İstiklâli korumak için çok hassas davranmak lâzımdır. Saydığımız muhtelif muvzularda her hangi birisinde ehemmiyetsiz görünen en ufak bir müsamahayi bile bahsetmek hatadır. Çünkü ilk istediğini koparan devlet perde perde sesini yükselterek diğer isteklerde bulunmağa başlar.

İstiklâl meselelerinde o derece hassas davranmak lâzımdır ki karşımızdaki devlet israr eylediği, zora kalkıştığı zaman harbi dahi göze almaktan çekinmiyeceğimizi anlasın, böyle bir hassasiyet gösteren bir devletin ise kapısına değil, kapısının tokmağına bile elini sürmeğe kimse cesaret edemez.

Osmanlı imparatorluğunda istiklâl mefhumu son zamanlarda sönük bir hatıra olarak kalmıştı. Diyebiliriz ki istiklâl telâkkisi nam himayuna sikke darbetmek ve hutbe okutmaktan ibaretti. Her hangi bir devletin elçisi Babıâliye gelir ve istediğini de kabul ettirip giderdi. Bunlar bazan öyle isteklerdi ki, değil, tahakkuku ,telâffuzu dahi bir ulusu silâhına sardırmak için kâfidir.

Sever muahedenamesine de hakim olan böyle sakim ve ters istiklâl telkinlerinden ilham almak sevdasına kapılan Lozandaki devlet murahhasları bize muhtelif vesilelerle istiklâlimizle zıd teşkil eden tekliflerde bulunuyorlardı. Yeşil masa başında da zafer kazanan İnönü bu gibi yalan teklıfleri şu güzel ve kuvvetli cevabile toptan önlerken kurulan müstakil Türk devletinin de tarifini de yapmış oluyordu:

Her türlü takip ve tahakkümlerden azâde münabii yol müdafaa vasıtası mebzul, müstakil hür ve yeni bir vatan, bu vatanın adı Türkiyedir.

Atatürkün istiklâl hakkındaki şu sözleri ise, bütün Türk mileti için istiklâl düsturu olmalıdır.

"Ne kadar zengin ve müreffeh olursa olsun istiklâlden mahrum bir millet beşeriyet mütemedine muvacehesinde uşak olmak mevkiinden daha yüksek bir muameleye kesbi liyakat edemez. Türkün haysiyet ve izzetinefsi kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet için esir yaşamaktansa mahvolmak evlâdır. Binaenaleyh ya istiklâl, ya ölüm. İşte hakiki halâsı istiyenlerin parulası bu olacaktır.„ Bu sözü söyliyen büyük insan Türk şâirinin şu iki satırla veciz surette tavsif ettiği insandır:

Gelin ey bahri muhitin köpüren dalgaları
Kırk asırlık yolu bir hızla alan Türkü görün

Zaganos paşa hakkında

HİKMET TURHAN Dağlı oğlu

Kaynağın 34 - 35 inci sayılarında Muammer Yasa ve Halim Korkutun «Balıkesirde yatırlar» başlığı altındaki yazılarını ilgi ve merakla okuyorum. Bu arkadaşlar her iki yazıda da «Zağanos» paşa hakkında bize güzel malûmat vermektedirler. Bu yazılar hiç şüphesizki, Kaynağın en özlü yazılarından biridir. Bu arkadaşların, bu konu üzerinde bütün tarihîğ kaynaklarımıza baş vurmamış olduklarını müsaadelerile yazmadan geçmiyeceğim.

Bununla beraber bu gibi yazıların ne kadar güçlükle yazıldığını bildiğim için kendilerinin bu çalışmalarını saygı ile karşılamak gerektir.

Her şeyden önce, Zaganos ve Zagnos kelimesinin manasını inceleyelim. Bu kelime bütün tarihlerimizde eski yazımızla (Zağnos veya zağanos şeklinde yazılmaktadır yalnız Hammer tarihinde [1] (Zaganos) şeklinde yazılmıştır. Bana kalırsa bu kelimeyi Zaganos şeklinde telaffuz etmek daha doğrudur. Zogannos; Türkçe bir kelime olup bir nevi doğan demektir.[2]

Lütfü paşa tarihi 172 inci sahifesinin 2 inci notunda da müze Hafızı Kütp muavini merhum Âli Zaganos kelimesi hakkında şu izahatı vermektedir.

(Lügat Cagatay ve Türkii Osmanide (Zaganos) bir nevi Dogan ismidir. Ferhengi şuuride (Tugru) Zaganos dedikleri avcı kuşturki ekseriya padişahlar anı ellerine alup ava salarlar. Tıbyanı nafide, (Tugrul bir şikâri kuştur bazıları Tuyğun ve bazılarıda Zaganos ile tefsir ettiler) Kamus tercümesinde Yu'yu' yırtıcı kuşlardan atmacaki bir kuş adıdır. Türkide, Moymol) [3] derler. Bazıları Delice Doğan ile bazılar Zagnos ile tefsir ettiler. Lehcei Osmanîde Zagnos Yu'yu' Doğan, Kamusu türkide Zaganos [Tuyuru Saideden Şahin nevinden bir kuş] denilmesine nazaren Zaganos kelimesi Türkçedir.) Gerçe [Zegan] kelimesi Farsçada de yırtıcı kuş manasına gelirsede Zaganos kelimesinin bu kadar delil karşısında Türkçe bir kelime olmasında asla şüphe edilemez [4] Bu kelimeyi Kâtip çelebide Zagnun şeklinde yazar. Bunun için genç arkadaşlarımızın Zaganosun millîyetinden şüphe etmelerinin yerinde olmadığını sanırım.

Tarihlerimizde bir terzi başı Zaganos ile birde meşhur Zaganos paşa diye iki ada ma rastlarız. Halil Etemin [5] fikrini teyit ederek terzi başı Zaganos ile Zaganos paşanın aynı adam olduğunu kabul etmek pekde yanlış birşey olmayacaktır Zaganos paşanın 866 - 1461 tarihinde ölmüş olduğunu vakfiyesinden anlamaktayız Balıkesirde Paşa camii diye anılan camiinin minber kapusundaki kitabenin ibaresinden ebced hesabile 865 rakkamı çıkmasına göre Zaganos paşanın 866 tarihinde yani camiini yaptırdıktan bir yıl sonra ölmüş olduğu neticesine varıyoruz. Bütün tarihî hâdiselerden, paşanın öldüğü zaman yaşının geçkin olduğunu anlıyoruz Bunun içindirki Çelebi Sultan Mehmet zamanında kardeşi Süleymanın oğluna lalalık eden

[1] Hammer Ata bey tercümesi. Cılt 2: S. 265 ve 305

[2] Aşık paşa zade tarihi S. 86. Not 3

[3] Moymol : Bir kuş manasına geldiği gibi yer adı olarak da kullanıldığı olur. Meselâ Tavşanlı ilçemize bağlı bir Moymol köyümüz vardır.

[4] Zegan kelimesi için Kamusu Osmani cilt 3 S. (473) e bakınız. Orada şöyle bir mısrada vardır [bir değildir Cünbüş Zağ ve Zegan]

[5] — Eski müzeler genel direktörü, şimdi İstanbul saylavı değerli alimlerimizden

ve bunu Çelebi Mehmede 816 tarihinde teslim eden terzi başı oğlunun Fatih devrinde şöhret sahibi olan Zaganos paşa ile aynı şahıs olduğunu - bunu cerh edecek başka bir iddia çıkmazsa - kabul etmek yanlış olmaz kanaatindeyim.

Aşık paşa zade tarihinde bu hususda şu malûmat vardır. [Süleyman ki Allah rahmetine vardı. Oğlunuki İstanbula ilettirdine oldu.

Sultan Mehmet kim kardeşi Musa ile kavuşurken İstanbul tekfuru Emir Süleyman oğlunu almazlandı. Yani Sultan Mehmetle ahdüpeyman vardı onun için oğlanı [yani şehzadeyi] kabul etmedim demek ister. Oğlan İstanbuldan çıktı. Efiaka gitmek istedi. [Karın ovası Karen abad] ın akıncıları hep yanına varup «gel beri biz seninle oluruz» dediler, aldılar Niyebolıuya iilettiler. Sultan Mehmede haber oldu. Oğlanın üzerine yürüdü Yanında olan akıncılar dağıldılar, kaçtılar, oğlanın lalası vardı [Terzi başı Zaganos] derlerdi. Ol oğlanı tuttu. Sultan Mehmedin eline verdi Sultan Mehmet dahi gözlerini çıkarttırup Bursaya gönderdi. [6] Bu izahat çok dikkate şayandır.

Rumeli Hisarının Bebek tarafına bakan köşedeki büyük kulenin, Hisar içinde bulunan harap kapısının üzerindeki mermer üzerine kabartma kitabe de Zaganos paşanın babasının Abdullah olduğunu okuyoruz. Bu kulenin binası 856 - 1452 senesinin Recebinde bitmiştir.

Zağanos paşanın aslen nereli olduğu belli değildir. Sicli Osmanide hakkında şu malûmat vardır: (Damadı şehriyari Zağanos Mehmet paşa Ebü fth sultan Mehmet Han hazretlerinin şehzadelikleri avanında bulunan ümeradan idi. 847 de Edirneyi teşriflerinde buna vüzaret ihsan buyuruldu. 848 de mütekaiden Gelıboluya gönderildi. Ve 857 de vüzareti iade olundu. 860 da Karesi valisi oldu. Orada vefat etti; Zevcesi Fatma sultan ile Balıkesirde ayrı ayrı türbelerde medfundurlar. Mahdumu Ahmet çelebidir.» [7]

Zağanosun diğer bir isminin de Mehmet olduğunu gerçe bazı tarihler vesika göstermiyerek yazarlar. Fakat bizim Balıkesir mezarlarında yaptığımız araştırmalarda bizzat Zağanos paşanın camii avlusunda bulduğumuz bir mezar taşında - ki paşanın torunlarından olup 1186 tarihinde ölen İsmail beyin mezar taşıdır.. Paşanın bir adının da Mehmet olduğu yazılıdır.

Mezar taşı üzerindeki kitabe aynen şöyledir: [8]

(İsmail bey bin İbrahim bey İbnelhaç İlyas bey İbnelhaç Mehmet bey, ibni Sinan paşn , ibni İlyas paşa, İbni Mehmet paşa ibni Zağanos Mehmet paşa) ...

Bu kitabede Mehmet paşa denilen zat paşanın üç oğlundan birisidir. Üç oğlunun şunlar olması lâzım gelir. Ahmet çelebi, Mehmet paşa, Alâeddin Ali çelebi..

Zağanos paşanın Selçuk isminde bir kızının mezar taşının Söke ilçesinin Balat kamununda bulunduğunu ve 859 tarihli olduğunu Halil Etem yazmaktadır. [9]

İstanbulun fethinde büyük bir rol oynamış olan Zaganos Mehmet paşa her halde halis bir Türk ve tarihimizde şerefli bir yer sahibi olan büyük bir adamdır. Tsalya kıtasındaki hizmetleri de başka bir noktadan incelenmeğe değer.

İdris Bitlisinin Heşti Behiştinde Zağanos paşanın Alâettin Ali çelebi isminde bir oğlundan bahsedilmekte ve bunun 905 yı-

[6] Aşık paşa zade tarihi S. 86

[7] Sicli Osmani cilt S. 1 426

[8] Kaynak dergisinin 25 inci sayısındaki (Balıkesir mezarları) makalemize bakılsın

[9] Tarihi Osmani Encümeni mecmuası. S. 490 . Halil Etem bunu İzmir general konsolosu Mortmanın yardımile elde ettiğini yazar ve ayrıca Haydar paşa mezarlığında Zağanos ailesine ait bir iki kabir bulunduğunu da merhum Necip Asıma atfen ilâve eder.

lından 907 yılına kadar ikinci Beyazıt zamanında defterdar olduğu yazılıdır.

Kâtip çelebi cihannümasında paşanın uzakta bulunan bir dağdan şehre su getirtmiş olduğu da yazılıd r.

Balıkesirde yatan Zağanos paşanın hayat ve eserlerini inceden inceye tetkik etmek Balıkesir tarihi için olduğu kadar tarihimiz için de çok önemli olacaktır.

Balıkesir sicillâtı şeriye ve vakfiyelerinde paşa için bulunacak yeni vesikalar bu yoldaki bilgilerimizi arttıracak tarihimizin karanlık köşelerini aydınlatmış olacaktır. Bilindiği üzere paşanın en büyük vakfı Balıkesirde bulunmaktadır. Balıkesirle çevresinde yapılacak araştırmaların boşa gitmiyeceğini kuvvetle ümit ediyorum.

Keçeci Hafız Mehmet Emin

K. KÂNİ

— 2 —

Geçenki yazımızda, Keçecinin ilk hayata atılışı « Sehiv hatası olarak» noksan yazılmıştır. Bu yazımızda diğer yazımızda ki hatayı hem tashih edeceğiz ve hem de yazımıza devam edeceğiz :

«Keçeci ilk defa olarak mahalle mektebine girmiş ve ora da hafızlığa çalışmıştır. Daha çocuk denecek bir yaşta iken hafız olmuş ve dayısı, bilgin lerden Ramazan efendiden özel tahsil görmüştür. Babası Ahmet ağanın ilk sanatı olan papuşçuluğu bırakarak Balıkesirde keten hanını tutmuştur

Keçecinin ilk ticaret hayatına atılışı on iki yaşlarında iken ve meyva satıcılığı ile başlamıştır. Epi bir müddet bu işle uğraştıktan sonra , evvelce babasının tutmuş olduğu keten hanının kahvesini kiralamış ve kahvecilik etmiştir . Sonraları kahveciliği bırakarak o zamanlar Balıkesirde ünlü olan aşçı Hekimin yanına girmiştir.

Hafız Mehmet Eminin , keçeci diye anılmasına sebep olan keçeciliği, "Bundan evvelki yazımızda yazdığımız gibi„Madan Salihin yanına girmesile değil , Hacı Ali usta denilen bir keçeci ustasının yanına girmesile başlar. Bu zamanda da yaşı onaltı sularında idi . Hafız Mehmet Emin, Hacı Ali ustanın yanında iki sene kadar çıraklık etmiş ve bundan sonra çıraklığı bırakmış «o zaman Balıkesirin abası meşhurdu » abacılara yumak atmak için, müracaat etmiştir. Balıkesirin bütün abacılarına yumak yapmak taahhüdünü üzerine alarak. işe başladı . Bu çalışma ve didinmelerden biraz para toplıyan keçeci, abacı Hacı İsmail isminde birisi ile ortak olarak yün almak için İstanbula gitti.

Fakat alınan yünler aba için Hacı İsmaile yaramadığından keçeci bu yünleri alarak evine depo etti Keçecinin evinde depo etmiş olduğu yünleri, madan Salihden isticar ettiği yan yana iki dükkânda ve kendi nezareti altında kalfa ve çıraklar işleterek muhtelif keçeler imal ettirdikten sonra vakti yaklaşmış olan koşu panayırına götürmek için sigara kâğıdı ve saire gibi daha başka eşyalarla denkler yaparak koşu panayırına iştirak etmiş ve emtiasını değerli fiyatlarla satarak gerek abacı Hacı İsmaile , gerekse sair yerlere olan borçlarını tamamen tesviye ettikten başka o sıralarda degerli addedilen on altınlık bir kır atla on beş altın kadar sermaye edinerek piyasaya çıkmıştır.

Keçecinin oturmakta olduğu dükkânların sahibi olan Madan Salih, Keçecinin zeki ve işlerden anlar girgin bir genç olduğunu sezerek, beraberce iş yapmasını teklif ediyor . Teklif ettiği işte , çalışma keçecinin, sermaye ise Madan Salihindir.

Keçeci, hem kendi sanati olan keçeciliğe devam ediyor, hem de Madan Salih ile beraber zahirecilik yapıyorlar. Zahirecilik işini yapan bu iki kişilik ufak şirket az zaman sonra, yün ve yapağıda toplamağa

başlıyorlar.

O zamanları Beyköyünde [1] bulunan Şark halı kumpanyasının fabrika direktörlüğü yün ve yapağı almak için bir işyarını Balıkesire gönderiyor.

Yün ve yapağı mübayaa memurunun Balıkesire geldiğini işiten keçeci elindeki stok malları buna satıyor. Yün ve yapağı tutarının bilâhara gönderileceği keçeciye söylenildiği halde gönderilmediğini gören keçeci , hemen kır atına binerek soluğu doğruca fabrikada alıyor. Direktör ile görüşüyor.

Şirket direktörü bu gencin açık göz olduğunu sezerek, keçeciye Balıkesir ve çevresi yün ve yapağı mübayaa memurluğunu teklif ediyor. Bu vazifeyi üzerine alan keçeci Hafız Mehmet Emin günden güne açılarak daha mühim işler başarmağa başlamıştır ki yaşı henüz yirmi idi.

Şark halı kumpanyasına Balıkesir ve çevresinden alınacak bütün malların Balıkesirde keçecinin gözden geçirmesi şirketçe tensip edilmiştir.

İşte keçeci Hafız Mehmet Eminin zengin oluşunun asıl ve birinci sebebi bu yün ve yapağı acenteliğidir ve zengin olduğu sıralardada yaşı yirmi iki idi

[1] Bu köy okçugöl istasyonuna yarım saat uzaktadır

Sevgili Atatürke

İBRAHİM ŞEVKİ IŞIKMAN

Sensin bizim varlığımız, sensin bizim canımız;
Sana değil kıymak, şöyle yan bakan: Düşmanımız!
Yokolmaktan küzeyinde kurtuldu vatanımız,
Sana değil kıymak, şöyle yaa bakan: Düşmanımız!

Gökte bulut kararsa da sular biraz bulansa..
Yurdumuza bir yabancı göz dikilip sulansa..
Damarların alevlenir, alır seni bir tasa..
Sensin bizim varlığımız sensin bizim canımız!

Bakışların süngü diker deniz kıyılarına;
«Anafarta» n onutulmaz dersler verir yarına;
Tanrı seni bağışlasın bütün çocuklarına;
Yokolmaktan küzeyinde kurtuldu vatanımız!

Değil kıymak, yan bakmak ta «Sevğili Atatürk»'e
İnsanlığa karşı kıyan namussuzca bir leke.. ...
Sevinerek saglığına, içten yaş döke döke ,
Sonsuz dua ediyoruz eşsiz kahramanımız!

Balıkesir

Garb Dillerinde Türkçe, Arapça, Acemce kelimeler

Yazan : Dr. HALİT ÖZER
Doğum ve Çocuk bakımevi baş Hekimi

— 2 —

İngiliz dilinde Türkçeye benzer sözler

İngilizce		Türkçe	ülâhazat
Yazılışı	Okunuşu		
Duck	Dak	Ördek	Ördek kelimesinin başındaki (Ör) harfleri kaldırılınca geri kalan [Dek] kısmile İngilizlerin [dak] şeklindeki teleffuzları arasındaki benzerlik daha çok anlaşılır.
To say	Sey	Söylemek	Bu kelimeler birbirine çok benzerler.
To turn	Tırn	Döndürmek	Bu kelimeler teleffuz itibarile ve bazı harflerile birbirine benzerler
Biğ	Biğ	Büyüp	» » »
İdle	Aydıl	Aylak	» » »
Hall	Ol	Avlu	» » »
Shread	Şıreyt	Şerit	» » »
To injure	İnciur	İncitmek	» » »
True	Tru	Doğru	» » »

Acemceye benzeyen yabancı dildeki sözler

İngilizce		Fransızcası	Almanca	Acemcesi	Mülâhazat
Yazılışı	Okunuşu				
Moon	Mun		Mond	Mah	Bu kelimelerin manaları bir teleffuzları yakındır.
Month	Mans	Mois	Monad	Mah	Zamanı ifade eden ay manasına gelen bu kelimelea teleffuzda yakındırlar.
Name	Neyim	Nome	Name	Nam	Manaları bir teleffuzları yakındır.
Father	Fader	Pére	Fater	Peder	» » »
Mother	Mader	Mére	Mutter	Mader	» » »
TWo	Tu	Deue		Dü	» » »
Eiğit	Eyit	Huit	Acht	Heft	» » »
Nine	Nayin	Neuf	Neun	Nüh	» » »
Ten	Ten	Dis	Zehn	Deh	» » »
Other	Ader	Autre	Andere	Diğer	» » »
Dor	Dor		Türe	Der	» » »

Arapçaya benzeyen abancı dildeki sözler

İngilizce		Fransızcası	Almancası	Arapçası	Mülâhazat
Yazılışı	Okunuşu				
Earth	Arz		Erde	Arz	Manaca benzeyor bu kelimelerin teleffuzları da bir gibidir.
Shine	Şayın		Scneinen	Teşeu	Şua kelimesile Şayın ve şaynın kelimeleri arasında benzeyiş çoktur
Toleap	Lip		Glimmin	Lema	Hafıf parlamık manasına gelen bu kelime mana jiibarile birleştiği gibi teleffuz itibarile de birleşmsktedir.
Vast	Veyst	Vaste		Vasi	Bu kelimeler manada bir teleffuzda yakındır.
Gland	Gland	Glande		Gudde	» » »
Duck	Dak	Canal	Kanal	Kınad	» » »
Round	Ravnt	Rond	Round	MüdeWer	» » »
Hook	Huk		Haken	Halka	» » »
İncréase	İnkıriz			İnkiraz	İngilizcede çoğalma manasına gelen ve inkıriz olarak teleffuz edilen bu kelime arapçanın inkıraz kelimesine teleffuz itibarile çok benzer·

Kaynak Dördünde

Yüksek devrimimizin baş döndürücü hızından aldığı içten bir hareketle, güneş etrafında dönen arz gibi, ilk çıkdığındanberi ölmez ülkü enğinlerinde yaşamış bulunan Balıkesrin biricik (Kaynak) 1, bugün, üç yaşını bitirdi.

Sevğili önder yüce Aatatürkün Türk gencine, bütün Türklere iuamladığı emanet ettiği Cumuriyet ruhile kaynaşan Halkevleri ulusal eğitim ve yetiştirim bakımından önemli büyük işleri üzerlerine alış Başarık yollarında koşuyorlar..

Her şeye anık «İstidatl » Türk kafası, her şeye gelir . Türk ruhu, bu damlar altında bir kuyumcu özeni ve bezenile işleniyor, yükseltiliyor.

Bir arı kovanından ayırtsız olan bu çalışma yuvasına binbir çeşit yoldan dökülen kültürel [Harsığ] , bilimsel «İlmiğ » lrmaklar, evlerin çıkarmakta olduğu dergilerin yataklarından akar.

Yaşa, başa bakmaz bir halk okulu olan evimizin okunan biricik kitâbı da Şüphesiz «Kaynak» tır.

Ulusal siyasada tuttuğu doğru yola arasıl «muvazi» sağlık ve sağlamlık ile kafa, duygu, kültür ve ülkü yönetinde de canla başla çalışmaktan geri durmayan «Cumuriyet Halk Partisi» ni bu yurtsal ödevinden dolayı, alkışlamak Evin ve Kaynağın vicdan borcudur.

«Kaynak» Türkü ve Türklüğü soysal acunda, kendine yaraşan yerde yükselmiş yaşatmak için başka bir çok devrim işleri sırasında açılmış bulunan kutlu bir kepının bayrı «sadık» yayın aracı «vasıtası» olmaktan kalmamıştır. kalmayacaktır.

«Kaynak» bir yandan zengin yerli folklör gömülerini, parlak geçmişin hayatını, temiz halkımızın tafa ve ruh kaynağını eşer, o sonsuz zekâ ve his hedialarından cevherler çıkarıp toplarken bir yandan da bu yollarda çalışan gençleri brğı na basmıştır.

Muhitimizden, okuyucularımıdan görd üğümüz sevgi ve beyeniye «rağbete karşı şükranım zı yararlı çalışmalarla ödemek isteriz.

Canlı Tük devriminden içinde yaşamak ateşini duyan eli kalem tutunlər,haydi Kaynak başına.. varlık, ancak elbirliğindedir.

Kaynak

Memleket büyükleri : 2

Evrenos Bey

K. KÂNİ

— II —

Miladın (1389) Ağustosunun 27 inci salı günü sabahleyin padişahın vermiş olduğu bir buyrukla türk ordusu düşmana saldırdı. Sekiz saat süren bir meydan savaşından sonra türk ordusu sayıca üstün düşman ordusunu yenerek galibiyeti elde etti.

Kosva meydan muharebesinin kazanılmasında koca Evrenosun büyük bir hissesi vardır. Çünkü o iki defa kurulan «Savaş kurulunda» söylemiş olduğu sözlerile, ordu harekete geçmiş ve bu sayede, türk ordusu zaferi elde etmiş oldu. Burada sözü yine «Kosva meydan muharebesi» isimli esere bırakacağız: «Kosva seferinin muvaffakiyete iktiran etmesine çok büyük hissesi bulunan Gazi Evrenos beyin Kara Tova» deki harp meclisinde kabul olunan teklifi mucibince ordu hemen ileri hareket ederek muharebe maydanına gelince münasip bir mevki tutmuş ve muharebe nizamı alarak muharebeye hazır bir vaziyete girmişti.» «Kosva ovasında muharebe başlamazdan evvel kurulan harp meclisinde «Gazi Evrenos bey, «Düşmanın kendisine malûm bulunan muharebe usulüne nazaren evvelâ taarruza geçeceğini ve izah ettiği şekli taarruza nazaren alınacak müdafaa tertibinde muayyen noktada toplu kuvvetler bulundurarak bu kuvvetlerle düşmanın yekdigerinden ayrı düşecek kuvvetlerini birer birer ezmek suretile faik düşmana galebe mümkün olduğunu izah etmişti [1]

*
* *

«Meşahiri İslâm» İkinci cildinin (812) nci sahifesinde ve Evrenos faslında diyorki :

«Binaenaleyh o esnada Edirnede bulunan Evrenos bey maiyetinde topu on bin kişi bulunduğu halde alel'fevr yola çıkarak bir gece düşman ordusuna Meriç kenarlarında tesadüf eyledi », «Hiristiyanlar birdenbire neye uğradıklarını bilemediklerinden ve Osmanlılar dağ tarafından hücum eylemek hasabile kaçacak yer bulamadıklarından çoğu Tam'ai simşir edilüp bir azı kurtulabilmiş ve bazıları nehire dökülerek gark edilmiştirki bu vak'a hakikaten melâhimi azîmeden mâdût ve o zamana kadar Avrupa arazisinde vukuu yafte olan muharebata nisbeten misli gayri meşhut bulunup mevkii harbe (Sırp Sındığı) nami verilmiş idi.

«Meşahiri islâmın» anlatmak istediği (Sırp Sındığı) savşını gûya Evrenos bey kazanmıştır. Yanında da on bin kişilik bir kuvvet varmış .

Meşahiri islâmın bu iddiası külliyen yanlıştır. Çünkü:

A — Bu (Sırp Sındığı) savaşını «Hacı İl bey» kazanmıştır.

B — Yazılan on bin kişide o zaman Rumeli kuvvetleri baş komutanı olan Lala Şahın Paşanın buyruğundaki kuvvet idi.

Düşmanın fazla kuvvetli olmasından Lala Şahin paşa korkarak Bursaya haber yolladı. Padişahın ordu ile beraber Rumeliye hemen gelmesini istedi.

C — Hacı ille Evrenos bey Lala Şahin paşanın korktuğunu sezerek üç kişi aralarında konuşmalar yaptılar. Bu konuşmanın sonucu olarak da on bin kişilik kuvvet-

[1] Kosva meydan muharebesi.

ten dört bini Hacı İl buyruğuna verilerek düşmanın nerelerde olduğunu, kuvvetinin ne derecelerde bulunduğunu ve düşmanı oyalamak maksadlarile ileri sürülmüştü.

Ç — İşte bunun neticesi olarakta Hacı İl Düşmanı Meriç kenarlarında ve zevk ve safa ile kendilerinde geçmiş olduğu halde görerek, gece düşman üzerine hücum buyruğu verdi. Ve bu kanlı savaşta düşmanın pek azı kurtula bilmişti.

Bütün tarihler bu «Sırp Sındığı» savaşının kahramanını Hacı İl olarak gösterdikleri halde acaba «Meşahiri İslâm» kitabı sahibi bu savaş kahramanını nasl oluyorda Hacı İl yerine Evrenosu gösteriyor?

Birinci Kosva meydan muharebesinin zaferle sonuca erdiği bir zamanda birinci Muradın, Savaş alanını gezdiği anda, yaralılar arasından birinin padişaha önemli bir şey söyliyeceğini bahane ederek, padişahın yanını götürülldü. (Kablovič) isminde bir Sırplı olan bu adam hançerle birinci Muradı savaş alanında öldürdü

Bundan sonra koca Evrenosu Yıldırım Beyazit hizmetinde görüyoruz.

Yeni padişah Yıldırım Beyazit Koca Evrenosu Makedonyada (Vodine) ve (Volçetrin) hisarlarının alınmasına memur etti. Ve bir aralıkta Turhala üzerine gönderdi.

Bundan sonra Evrenosu Yıldırımın (Nikbolu) savaşında görüyoruz. «Karasi Tarihçesi» koca Evrenosu Kosva meydan muharebesin» den sonra, Yıldırımla Timurun Ankara savaşında « Karasi » Mirlivası İne Bey «ile birlikte ordunun sağ cenahında bulunup Yıldırımın esareti ve ordunun dağılması üzerine büyük şehzade Emir Süleymanın yanında gösteriyor. [1]

Halbuki Evrenos «Milâdi 1396» da ve «Karasi Tarihçesi» nin anlatmak istediği vakadan evvel Yıldırımın «Nikbolu» savaşında idi. Evrenos bey bu savaşta da diğer savaşlarda olduğu gibi kendini göstermiştir.

«Nikbolu» savaşında ordunun emniyetini te'min için Evrenos bey öncü olarak ileri sürüldü.

Evrenos bey Kosva savaşında olduğu gibi Nikbolu savaşında da ordunun Kurmay başkanlığında bulundu. Bu savaş zaferle sonuca erdikten sonra ordu üç kola ayrıldı Bu kollardan birinede Evrenos beyle Yakup bey komuta ediyorlardı.

Sağdan ilerliyen Yakup bey Adiryatik sahillerini, Soldan ilerliyen Evrenos bey adalar denizi sahillerinden bütün Morayı baştan başa geçtiler. [Yenişehir, Dömeke, Çatalca, Lâmya, Turhala, Patras, Argos, Lârisa, Atina] alındı

Yıldırımın Timurla olan savaşından sonra ve esareti sıralarında Evrenos Yıldırımın büyük oğlu Süleymanın hizmetine girmiştir. Babalarının esir olmasından şehzadeler arasında post kavgaları sırasında Evaenos, Süleyman tarafından kardeşi Çelebi Mehmet üzerine gönderilmiş isede «Çakırpınar» yerindeki çırpışmada Evrenos ilk defa olarak yenilmiştir.

Bundan sonra koca Evrenos Karaman beyi ilede çarpışarak Ankara taraflarını Süleymanın buyrugu altına aldırdı.

Süleyman, Bu muzafferiyetlerden sonra gözü kamaşarak Edirnede zevk ve safaya daldı. Bütün gün ve hatta geceleri hamam eğlenceleri tertip ederek yüzlerce genç cariyeleri çırıl çıplak soyarak eğlenmeye başladı. Fakat bunun bu zevk ve safası, aleyhine çalışan diğer iki kardeşi geceli gündüzlü Çalıştırdı. Bunlardan Çelebi Musa Anadoludan Rumeliye geçti. Durumun fena olduğunu anlıyan Evrenos, aleyhine çıkacak olan bu işleri Süleymana söyledi ve bu eğlencelerden vaz geçmesini, aksi taktirde kendisi için iyi olmıyacağını bildirdi. Sözü dinlenmiyen ihtiyar

[1] Karesi tarihçesi S. 108

Evrenos üzüntü ile [Kara Ferye] taraflarına dinlenmeye çekildi.

Süleymana galip gelen Çelebi Musa, Evrenos beyi bir kaç defa ödevine çağırdı isede, Evrenos bey kendisinin artık ihtiyar olduğunu ve hatta gözlerinin bile kör olduğunu ileri sürerek bu çağırışı kabul etmedi. Zaten yaşıda yüz yirmiyi geçmişti. Bu sıralarda çelebi Musa [Yenicei Varda] ra geldiği zaman Evrenos beyi ziyaret etti. Ve tekrar ödevine girmesi için söylediği halde Evrenos bey bu teklifi yine kabul etmedi.

Musa ve Mehmet çelebiler hükümdar olan Süleymana karşı beraberce hareket ettiler. Musa çelebi Edirneyi aldıktan sonra biradarini tanımadığından araları açıldı. Evrenos bey Musa çelebiden ağır muamele gördüğünden, anın tarafından vaki olan çağırışı kabul etmedi ve Mehmet çelebi tarafını tutacagını bildirerek oğlu Ali bey ile [1] gönderdigi mektupta Musa çelebi ile kat'iyyen meydan muharebesi ne girmemesini tavsiye etmiş ve Musa çelebi üzerine yürüdügü zaman kendisine yardım edeceğini bildirmiştir. [2]

Mehmet çelebi Balkanları aşarak kardeşi üzerine yürüdü.

Sırbistana girince Rumeli ümerasından meşhur [Paşa Yiğit] ile [Burak] beyin yardımını gördü. Ve Evrenos beyde beş oğlu ile birlikte [Morava] nehri kenarında Mehmet çelebiye katıldı. İki kardeş arasında olan savaşta Evrenos bey beş oğulu ile beraber sağ cenaha komuta ediyordu.

Bundan sonra koca Evrenos dinlenmeye çekildi. Ödevini oğlu Ali beye bıraktı Ve bir az sonrada [Yenicei Vardar] da öldü. [7 Şevval Çarşamba - 820 Hicri] Yılında.

Koca Evrenosun [820] yılında öldüğü kabul edilirse [133] yıl yaşamış oluyor demektir, ki Rumeliye geçen ümeraların en çok yaşamışlarındandır.

Evrenos beyin Almanyanın [Dres] den şehri müzesinde bir resmi varmış, bunun ne dereceye kadar doğru olduğunu bilmiyoruz.

[783] de Yıldırımın Germiyan Emiri Süleyman beyin kızı (Devlet Hatun) ile evlenmelerinde, Evrenos beyin gönderdiği hediyeler tarihçe pek meşhurdur. Bu düğüne bir çok hükümdar ve beyler çağırılmıştı Bunlar meyanında Karaman, Hamit Saruhan , İsfendiyar oğullarile Mısır hükümdarı vardı. Hükümdarlar münasip hediyelerle elçiler göndermişlerdi Evrenosun hediyesi şunlardı: «Yüz kul ve yüz kız oğlan cariye. Ve on oğlanın elinde on gümüş tepsi içi dolu gülori. Ve on oğlan elinde dahi on altın tepsi ve seksenin elinde gümüş ibrik ve gümüş maşraba. Elhasıl bunların her birinin eli boş değildi. Cemî taraftan gelen elçi hayrette kaldı Bu hanın bir kulu bunun gibi Nîmetlerle geldi didiler. Sultan dahi bu Evrenos beyin getirdiği kul ve (Karavaşi - Cariye) bu etraftan gelen elçilere verdi. Ve olanları kim etrafın elçileri getirmişti- Cemîsin Evrenosa verdi» (3)

Evrenos beyin Ahfadı zamanımıza kadar gelmiştir. Aile şeceresi aşağıdadır.

[1] Evrenos zade Ali bey [Tarihde] İki yürekli Ali diye ün almıştır, Ali bey babası gibi bütün savaşlarda kendini göstermiş ve babasının namını ve koca Evrenosun oğlu olduğunu göstermiştir.

[2] Karesi Tarihçesi S. 109

[3] Aşık paşa zade tarihi

Bozoklu Han

Burkir Han
Kusun Han
Vorsak han

Kuştimur Han
Öz Er Han
Gündüzalp Han

Pranko İsa bey
Hacı Evrenos bey
İki yüreki Ali bey
Gazi Ahmet bey
Musa bey
Gaybi Mehmet bey
Ahmet bey
Şerif Kurt bey
Şerif Mehmet bey
Şerif Kur Ahmet bey
Şerif Mustafa bey
Şerif Yusuf bey

Şerif Mustafa bey — Şerif Mehmet bey

Şerif Mehmet Emin bey — Şerif Selim Sırrı paşa

Şerif Abdurrahman bey (2) — Şerif Ahmet Tevfik bey (1)

(1) Şerif Ahmet Tevfık beyden

Şerif Mehmet Şefik paşa — Şerif Yusuf Refik bey

Şerif Ahmet Muhsin bey
Şerif Numan Mahir bey

Şerif Hasan Firuz bey
Şerif Ali Mukadder bey
Şerif Osman bey

Şerif Abdurrahman Nafız bey
Şerif Osman Ali bey
Şerif Abdurrahman İhsan bey

Şerif Hayrullah bey

Şerif Mehmet Emin bey — Şerif Ahmet Tevfik bey

Şerif Mazhar paşa
Şerif Selim Sırrı bey
Şerif Mehmet Vasıf bey

(2) Şerif Abdurrahman beyden

- Şerif İskender paşa
  - Şerif Abdurrahman bey
  - Şerif Sabri bey
- Şerif Faik bey
- Şerif Abdülhalim Hakkı bey
- Şerif Abdurrahman bey
- Şerif Selim Sırrı bey
  - Şerif Sami bey

NOT :

Evrenos bey aile şeceresini " Meşahiri islâm „ dan alarak aynile koyduk. tabii bu şecere çok noksandır ve bütün Evrenos bey ailesinin hâli hazırda bulunanlarının isimlerini bir araya toplamak da çok zor bir iştir Çünkü , Evrenos bey ailesinin en toplu bulunduğu ve esasen yerleşmiş oldukları yer Selânik ve çevresidir. İstanbulda ve daha başka yerlerde de bulunanları vardır. Fakat bunları bir araya toplamak kolay bir iş olamıyacağından bizde noksan olarak "Şecereyi„ koymakla iktifa ediyoruz.

Köylü Dilile Halk Masalları :

ŞAH MEHMET

İ. H. AKAY

— 2 —

— Kadeş emmede uyumuşuk ha! .

Der. Sabah olunca padişahın oğlu Şah Mehmede:

— Hadi ğidem, bem nişanlıyı alam gelem gayri!. Der. oda:

— Peki gidem!

Der ve padişaha habar vermeden Şah Mehmet damdan iki at çalarak bine gidele.. Bunla, gide gide gide o çayın kenarına gelirle.. Çaya bakalaki kan irin köpürüb geli. Padişahın oğlu Mübeccel Şah Mehmede:

— Kadeş huram! [Yani çaya vuralım]

Der Şah Mehmet:

— Yoo.. Hiç buraya hurulurmu?. Bu elbetsin geçe.. Azcık şurda alfadın [alhat] dibinde uyuyam!.

Der. İkisi birden yatala. Padişahın oğlu uyuya kalı. Şah Mehmet uyumaz. Derken bu dervişle çıka gelirle. Devrişin biri:

— E .. Hinci bu kızı bunla alup gelecek. Bu kızın kanında üç ejderha va. Oğlan güvey girdiği gün gece bu ejderhala bu oğlanı soka öldürü. Bu oğlan beklese bu ejderhaları vuru, öldürü emme güveyi uyanınca bu oğlana sen ne bekleyon diye sora. Bizi demezse omaz, diyivese bu oğlan taş olur! .

Biriside:

— Aydayiverse taş olur emme, onun da koleyi va..

O şehzadenin bi kız evlâdı olurda o taşın üstünda boğazlarlasa bu dirilir.

Dirle. Oğlan da bunları hep dinlemiş. Devrişle.

— Alla ısmarladık!.

Demişle gitmişle. Oğlan bide çaya bakmış, çayın suyu inmiş:

— Kak gidem kadeşim!

Diye şehzadeyi uyardırmış.binmişle hayvanlara öteyakaya geçince gümüş eğerli bi kara at çıkmış önlene, padişahın oğlu:

— Kadeşim, ben bu atdan incende o ata bincen!.

Demiş. Oda:

— Cinmi, şeytanmı böyle ata binilirmi?.

Diye sol elile ata bi kırbaç vurmuş, at depme atalak gitmiş.. Az daha öteye gitmişle, bi simitci önlene geçmiş. Padişahın oğlu:

— Bundan simit alam da yiyem!.

Demiş. O da:

— Hadi şehere gireriz de yeriz. Hinci yolda simit yenmez!.

Demiş. Oğlan dinlememiş. Yiyecek omuş . Şah Mehmet ondan ögül davranır. Simitcinin parasını verir. Simitleri olduğu gibi yere deviri, atına çiğnetiveri, kor geçe. Şehere varıla. Bi koca karı bulula. Koca karıya:

— Ey koca nine bizi evine misafir alsana!. Derle; koca karı:

— Oğulla.. Han va, hamam va.. Bende yatcak yok içcek yok..

Der. Bunlada bi avuç altın verirle:

— Aman nine yatcek şeyde al, içecek şeyde al; biz handa yatamayız!.

Demişle. Koca karı altınları görünce:

— Ge, oğul ge.. Ge... Yatcak yerde va, içcek suda va.. Gelin !.

Der. Koca karı bunların karınlanı doyurmuş, kayvalanı pişirmiş vemiş ve:

—Ah oğulla, siz burda otura koyunda

padişahın düğünü va, ben oraya gitcen. Bem kızım da orda. Padişahın kızı bensiz eline kına koydurmaz..

Der. O zaman Şah Mehmet:

— Nine, bu oğlan onun nişanlısı; Sana çok para veririz. Biz bunu nas [nasıl] yapam diye, öğrenmeye kızıda amaya gedik..

Demiş oda:

— Koley o, oğlum. Sen kak bem kızın urbalarından bi kat urba gey; senle sareye gidem...

Demiş. Sandıktan bi kat urba çıkamış koca karı, Şah Mehmet bu urbayı geymiş ninesile birlik sareye gitmişle. Şah Mehmet kızın yanıbaşına otmuş yaveş yavaş kıza anlatmaye başlamış O zaman kız oradakilere:

— Herkes burdan dağılsın kardeşlerimle biz yalnız kalcez. Demiş. Herkes dağılmış nine, kız birde Şah Mehmet üçü kalmışla kızın yanında. O zaman Şah Mehmet kıza:

— Bu iş nası olcek, nası gitcez?..

Diye sormuş. Kızda:

— Yolun üstünde ninemin kabri va; siz orda hazır durun. Ben ordan geçekene:

— Nineme okuycen!.

Dirin, nineyle birlik oraya girerin. Sen orda bem bu urbalamı geye gidesin. biz de Mübeccelle birlik gideriz Sona sen kurtulur gelirsin!...

Der. Bunla kabristana gire saklanırla. Kız, alayla ordan geçekene:

— Ben nineme okuyup öyle gitcen!

Der ve nine ile kabristana girele. Orda hemencecik kız soyunur, onun urbasını Şah Mehmet geye. Şah Mehmet alayla gelin yerine gide Güveyi gelinin koltuğuna girmiş merdivende enkastan bi yıkılmış ve:

— Ay ay ay, gitti bacak, gitti bacak, aman ben bugün güveyi falan istemen.. Bana hinci güvey ılâzım deyil!.

Diye bağırır. Güveyinin üç kız kadeşi vamış. İlk gece büyük görümcesi gelini beklemeye gemiş. Gelin:

— Bu yana yatır; ordan kaldır. buyana çevir.. Aman bacam gitti bacam!

Diye bağıra bağıra o gece görümcesini uyutmamış. Devresi gece ortanca görümcesi gitmiş, onuda böyle bağıra bağıra uyutmamış. Daha devresi gece en küçük görümce gemiş:

— Ayamı bu yana çevir; aman omadı buyana çevir! Dirkene görümce bunun erkek olduğunu anla ve:

— Vallaha, billaha sen erkeksin.. Bizi ne kandırup duruyosun?.

Deyince Şah Mehmet:

—Sus. demiş. Ben senin güzelliğini duydumda öyle gedim. Hadi senlen kaçam?..

Demiş. Sahiden de bu kız dünya güzli gibimiş bunla, yükte yegni bahada ağır ne vasa amış kaçmışla!. bi köyün birinde Şehzadeğil bunları bekleyomuş. Bunların hepsi birlik düşele yola iki üç sat yer kamış köylene.Bunla bubalana bihabar yollala:

— Biz kızları adık gelyoz. Bize kaşı gesinle!

diye. Padişah:

— Bem oglan ödü.. (Öldü) bunda bi iş vaya bakam!...

Der.Birez eskerle kaşı çıkala. Padişah bakaki sahiden kendi oğlanları. öpüşürle kokuşurla. Hep birlik dangayle dungayle sareye gidele. Bunla varı. bi havta sona, padişah:

— İkinizide bi evercen!.

diye düğüne başlar. Şah Memet:

— Ben kadeşimin düğününü gömeyince, onu evermeyince ben evlenmeyecen, benimki sona...

Der Padişah:

—ge, oğlum ikinizinkini bi yapam; ben öyle özeniyon!..

Dersede bi türlü laf geçiremez.Sonunda şehzadeye düğün yapıyola,gerdege koyuyola. Şehzade uyurkana Şah Mehmet bi koleyini bulupta elinde sünğü ile içeri gire ve şehzadenin başında bekle. Az sona, kızın agzından bi ejderha çıka. Hemen şah Mehmet bunu öldürü, başını kesüb cebine koya, geri tarafını ata. Ardından bi daha çıka, onunda kafasını koparı, cebine koya. sona gene bi yılan daha çıka, onunda kafasını alıkana Şehzade de uyanır. Bide baksaki Şah Mehmet başı uçlarında dikilip duru:

— Sen bu günkü günde buraya neye gedin? Böyle zamanda buraya gelinirmi? Her halde senin kalbinde bi şey va!..

Der. Şah Mehmet de:

— Ah kadeşim, seni görcem gedide ondan ötürü gedim!.

Didisede kanlıramaz Sabah olunca Şehzade bubasına habar vemiş. Bubası da:

— Mademki bem gelin de gözü va. Çekin dar ağacına!..

Der. Şah Mehmet de:

— Şöyle bi kürsü yapdırın. Ahaliyi oraya toplayın. Ben başıma gelenleri orda söyleycen!..

Der. Bunun üzerine bi kürsü yaptırmışla Dellalla bagırtmışla. şeherin halkı toplanmış. Şah Mehmet kürsünün üstüne çıkmış:

— Ey ehali! Bakın ben ne deycen, dinleyin! Hinci söyleycen emme ben taş olurun.. Onun da koleyi va emme yapmazla...

Diye başlamış söylemeye:

—Bem bubam Hind padişahıdı. Bubam ödü. Ben yitim kadım. On iki on üç yaşlama girdim Mektaba (mektebe) gelip gidekene amcam beni aldı gitti Beni götüre götüre bu şehere getti Beni bi körfez hanın içine koydu; içti içti içkiyi, en sonunda: «Ben seni kızıma alcan, seni anana yollan aycan!» Deli. Ben kaçmak istedim.Odanın kapulanı kitledi. Kaçmasın diye urbalamı soydu. Ben de kendimi hanın mençeresinden aşarı attım. Çırıl çıplak bir kayva köşesinde durukana bi dedeciğe yalvardım: «Beni yanına çırak al!» Diye. O da bana acıdı. Beni yanına çırak aldı İşi gittikçe ilerlettik. Ben kayvayı üç dört odalı yaptırdım. Üstüne bi de kendime oda yaptırdım. Bi gün gece yarısı kendi kendime oturup duruyodum. Kapu: «Şark!» Didi açıldı. Üç devriş: «Selâmünaleyküm!» Diye içeri girdile. Birisi: «Bu oğlanın duttuğu iş ilerilesin.. Kayvayı şekeri pişirsin pişirsin tükenmesin!» Dedi. Birisi de: «Bu oğlanın özü hakka doğru Buna bizim çok faydamız olu. Bu çocuk padişahın sareyine kada ortalığı silse süpürse yıkasa...» Obiri de «padişah bunu görünce: [Burayı kim sildi süpürdü?.] der bunu çağırtdırı. Bu, zaten tıpkı padişahın oğluna benze.. Bunu sareye alır. İkisi bir yaşarla..»

Diyince oğlan orda dizlene kada taş omuş. Oğlan bunları hem söyle hem de ağla. Ehali o zaman:

— Söyleme söyleme!.

diye bağırışmışla. Şah Mehmet de:

— Ben böyle ne yapayın; böyle yaşamaktansa söylemesi hayırlıdır.

Diye gene sözüne başlamış:

— Ben devrişlen nasihatlerini tuttum. Sareye kada ortalığı her gün sildim süpürdüm. Bi gün beni padişah istetmiş, gittim. Beni sareyde alakoydu. Şehzade Mübeccel kadeşimle epiyi zaman yaşadık. Sona kadeşim ödü.. Götdüle kabre koydula. Ben kadeşimin ayrılığına dayanamadım. Kabirden çıkadım, çıkadım gedim. Aldıla götdüle gene kabre koydula. Onla koydula ben çıkadım gedim. En sonunda beni (delirdi!) diye gilit altına aldıla. Duvarlara mıh kaka kaka aşarı indim kadeşimi gene kabirden çıkadım. Bu sefer kayvadaki odama götdüm. O aşam kadeşimin başında ağlakana, öteden gene: «Çat!» Didi kapı açıldı. Devrişle: «Selâmünaleyküm!» didile çıktıla gedile. Bunlara kayva pişirdim. İçirdim. Bunla gene konuşmaya başladıla. Biri: «Biz bu oğlanı dirildiriz emme bu kakıncaya kada nişanlısını amaya gide. Yolda da bunlan başlana çok işle gelir.» Didi biride: «Bu oğlan şehzadeyle baraba gidekene önlerine bi

çay gelcek. O çay kanla irin akarak köpürü geli. Orada bi alfat vadır. O alfadın dibinde şehzadeyi uyutsa biz gene gelir ona anlatırız.. » didi.

Üçüncüsüde: «Çaydan öbüryana geçince önlene bi kara at çıkcak. Onada sol elile bi kırbeç vursa at depme atalak kaça gide. Çünkü padişahın oğlu o ata binmek isteycek.. Daha ötede önlene bide simitçi geçecek. Padişahın oğlu bu zeherli simitten alup yimek isteycek . Eğer bu oğlan atik davranup, simitleri yere atsada ata çiğnetse ö büryanı koley olur ..» Didi. Sona, biri bana bi ruh vedi: «Al bunu ölünün burnuna tütet! » Dedi. Bunla çıkup gittile.

Ben korkmasın diye kadeşimin kefenini çıkadım. Bi urba geydirdim. Devrişin verdiği ruhu tütetdim. O uyandı. Ve...

Derkene Şah Mehmet göbeğine kada taş oldu Şah Mehmet gene söze başlayarak:

— Bana, hadi kadeşim, senle nişanlımı amaya gidem dedi. Elbirlik padişahın ahırından habarsizce iki at alarak bindik gittik.. Çaya gedik, çay kanla irin akarak köpürüp duruyodu Devrişlen didiği alfadın dibine gedik. Orda padişahın oğlu uyudu. O zaman devrişle gene gedile. Gene bibirlerile şöyle söylendile:

«Bu oğlan bu kızı alcek emme ille sonunda bu kızı gettikleri zaman kızın ağzından üç ejderha çıkcak. Şehzadeyi sokup öldürcek.. Eğer bu oğlan orda beklerde bu ejderhaları öldürürse şehzade kurtulur emme, şehzade o zaman uyancek ve Şah Mehmede: «Sen burda ne areyon? » Dicek bu oğlan bizi söylerse taş olur! » Dedi. Ubiride: «Taş olur emme, onun da koleyi va.. Şehzadenin bi kızı dünyaya geldiği vakit o kızı taşın üstünde kese kanını akıtırsa o zaman dirilir..» Didile, bırakıp gittile. Biz o zaman devrişlen didikleni yapa yapa gittik. kızı ad k gedik.. Şehzade gerdeğe girdi. Ben, gece onların başı uclanda beklidim. Gece yarısı gelinin ağzından çıkan üç yılanı öldürdüm . O sırada şehzade uyandı bana darıldı. «Beni söyletme, taş olurun!» Didisemde beni dinlemedi, söyletti ve padişaha şikâyet etti. Ben padişaha yılanların başını göstedimse de bana inanmadı. Bem öldürülmemi diledi. İşte ben hinci taş olyon. Eğer Şehzadenin bi kız çocuğu olur da bem üstümde kesese ben dirilirin emme.. Hiç umamam..

Didi ve her yanı taş odu. O zaman şehzade ve padişah ve bütün halk ağlaştıla.

Şehzadenin kası gebe kalır. 9 ay 10 gün diyince şehzadenin bi kız çocuğu olduğunu söylerle. Şehzade çocuğun göbeğini kesince çocuğu kucakladığı gibi taşın üstüne götürü; kesece sırada çocuğun göbeğinden akan kanla taşa dokununca Şah Mehmet uyanır ve:

— Çocuğu kesmeyin!..

Der. Hemen kucakla ve barabarca sareye gelirle. Beş on gün sona , dangayla dungayla yetmiş iki yengeyle bi düğün yapala ve Şah Mehmedi güveyi koyala..

Düğünde bana da bi çanacık keşkecik koyuvidile. O keşkeyi de geljkene döktüm. Hinci o keşkeciğin başında ağlayup duruyon oğlum!..

Kadın

MÜKERREM KÂMİL SU

Bir ses , bir şenlik , bir musıki .. Ve bütün güzelliklerin üstünde kuvvetli bir dayanık ..

İster denizi hırçınlığı yönünden kadına benzetsinler.

İster oyuncak diye oynayup atmağı düşünsünler .

İster bir çiçektir kuklar geçeriz desinler.

Ben bunları düşünmem ve benimsemem.

Bence kadın :

İyiliklerin , güzelliklerin , yaratıcılığın, dayanığın eşidir.

Yahut ..

Sadece ,

Kısaca ,

Bütün bunların özü .

Bütün bunların hepsi ...

Kadındır.

Acı çekdiğiniz, için için kan ağladığınız zaman size :

— Nen var yavrum ?

Diyen anneniz, içinizdeki bütün acıyı siler.

Gögsünüzün düğümünü çözer.

Onun dizlerinde ağlamayı, onun göğsüne baş koyarak dinlenmeyi nerde bulursunuz ?

İster ezgin bir beste ile inlesin İster canlı , şakrak bir kahkaha büllûru gibi çınlasın..

Kadın sesi güzeldir.

Onu dinlerken hayattan, yorgunluklardan, acılardan ve çilelerden biran için uzaklaşır, gidersiniz. Kadın sesi :

Duygularınıza can verir.

Hayalinize kanat takar.

Sizi erişilmez göklerin derinliğine, doyulmaz dileklerin temiz kucağına götürür, bırakır.

Kadın sesi dinlendirir.

Şifa ve teselli verir.

Anne, kardeş, nişanlı, eş..

Hangisinin olursa olsun..

Bu seslerin hepsi güzeldir . Ve cana yakındır.

Hastalık gecelerinizde , yaralı , ateşli sayıkladığınız zamanlarda .. Saçlarınızda dolaşacak , alnınızı serinlendirecek seven bir el ararsınız.

Bu el . Acıyan ve koruyan bir kadın elinden başka nedir?

Mini mini bebekken beşiğinizin başında bekliyen baş,

Size gülümsiyen iki tatlı göz,

Sizi uyutan ve avutan nazlı ses..

Bütün hayatınızda sevdiğiniz, özlediğiniz kadın kalbidir.

Bu kalp ;

Çocukluğunuzda annenizin,

Gençliğinizde seçtiğinizin,

Yaşlılığınızda da eşinizin gögsünde çarpar.

Tarihin büyük mucizeleri , eşsiz kahramanlıkları hep bir kadın başı arkasından yükselmiştir.

Büyüklüklerin, fedakârlıkların ,

Kahramanlıkların iç yüzlerini araştırırsanız.. Arkasında gülen, bekliyen , düşünen ve dua eden iki göz görürsünüz.

Sevdiğiniz iki göz,

Onların ışıkları sönmesin ve onlarda yaş belirmesin diye ölümleri kucaklar , kandan dereleri aşarsınız.

Hangi dinde , hangi milliyette olursa olsun kadın; hayat için kuvvetli bir dayanıktır.

Ve kadın faziletten kanadlarını, gururdan silâhlarını taktıkca..

Bu dünyaya bir son gün yoktur .

BALIKESİRDE YATIRLAR

MUAMMER YASA - HALİM KORKUT

Üç Pınar oğlu Türbesi

Deli Mustafa mezarlığında, oruçgazi camiinin yanı başındadır. Sağlam bir türbesi olup içinde dördü büyük biri kücük olmak üzere beş mezar vardır. Etrafları tahta parmaklıkla çevrilmiştir. Taş ve kitabe yoktur. Kubbe şeklinde olan türbenin iki kanatlı bir kapısı ve demir parmaklıklı bir pençeresi vardır. Ve pençereye bir çok bezler bağlıdır. Şimdi ikinci kolordunun anbarı olup kapısı kapalıdır.

Asıl ismi Hayreddin efendi türbesi olan bu türbe halk arasında üçpınar oğlu türbesi diye anılır.

Tarihi tevellüdü ve tarihi vefatı malûm değildir. Yalnız [1037] tarihli mahkemei şeriye sicillerinde bu türbeye ait vakıflar görülmüştür. Demekki bundan da Hayreddin efendinin mezkûr tarihten evvel yaşamış olduğu anlaşılır. Hasan Basrinin rivayetine göre (900) tarihlerinde yaşamış ricaldendir. Ve babası tarafından Hasan Basrinin ceddi imiş.

Neden üçpınar oğlu türbesi dendiğini bilmiyoruz.

Yalınız Balıkesirde üçpınar köyünün mevcut olması ve üçpınar köylülerinin bu türbeyi ziyaret etmeleri Hayreddin efendinin üçpınarlı olduğunu ve bunun için bu isim verildiğini gösterir. Zaten halk arasında bulunan bir rivayet bunu teyit eder. Zağnos paşa, paşa camiini yaptırırken büyük bir taşın kaldırılması icabetmiş ameleler uğraştıkları halde bir türlü kaldıramamışlar.

Hayreddin efendinin keramet sahibi bir adam olduğu bilindiğinden üçpınar köyüne çağırmaya giderler. Hayreddin efendi sebebi ziyaretini sorduğunda gelenlerden izahatı alır bunun üzerine misafirlerine yemek getirtir ve kâhyasına bağdan taze üzüm getirmesini söyler mevsim kış olduğundan misafirler hayrette kalırlar. kâhya bağa gittiği vakit bütün asmaları yeşerüp üzüm verdiği görülür.

Yemekten sonra şehre gelerek taşı kaldırırlar. (Bu rivayet her halde taşın bir manevelâ suretiyle kaldırılmış olduğunu ihtimal dahiline sokar.)

Ziyaretçileri pek çoktur. Bilhassa üçpınar köylüleri gelin olacak kızlarının düğün haftasının çarşamba günü köy kızlariyle birlikte türbeye getirirler. Gelin olacak kız türbeyi üç defa döner ve bildiği dualar ile bir de fatiha okur. Ve sonra köylerine giderler. Eger bu merasim yapılmaz ise karı koca arasında geçimsizlik olur ve çocukları yaşamazmış Birde dedenin üzerine gömlek bırakma adeti vardır Çocuğu hasta olan ve uzun müddet iyi olmayan kimseler çocuğun geyeceği gömlegi cuma günü dedenin üzerine örterler ve cumartesi günü gün doğmadan alırlar çocuğa geydirirler. Sözde gömleği giyen çocuk iyi olacak ise olur olmıyacak ise ölürmüş .(Bu rivayetin ne kadar saçma olduğu söylediğimiz cümlelerden de bellidir.)

Gömlek adeti Üçpınar köylülerine has olmayup her köyden yapılabilir. Üçpınar halkının çok riayet ettiği bu zatın niçin buraya gömüldüğü bilinmiyor.

Gelüp geçen kadınlar bez bağlama adetine halen bu gün de rıayet etmektedirler.

Ilyas dede

İlyaslar mezarlığının İstasyon civarındaki kapısından girince yolun hemen solundadır. Baş ve ayak ucunda çitlenbik

ağacı ve birde ayak ucunda bir taş vardır. Halk arasında soğanlı dede diye anılan zat İlyaslar mezarlığının sahibi zannediliyor. Ağaçlar çok yaşlı olup kökleri bütün mezarlığın üzerini kaplamıştır. Kan çıbanının geçmesi için ziyaret edilir. Soğan çıbanın üzerine sürüldükten sonra bir çivi ile ağaca çakılır. ağacın gövdesi soğanlar ile kaplıdır.

Bu adetten sonra sözde yara hemen iyi olurmuş.

İlyaslar mezarlığının birde cenuba düşen kısmında bir dane daha üzerine soğan çakılan bir büyük ağaç vardır fakat bunun hakkında hiç bir malûmat yoktur.

Başçeşme Türbesi

Başçeşme mezarlığında kapıdan girilince elli adım ötede sağ taraftadır. Baş ucunda üstü oyuk bir taşı havi olup mezarın üstü bir çok taşlarla örtülmüştür.

Gelişi güzel konulmuş olan bu taşlar mezarı haddinden fazla büyütmüştür. (3,5) metre. Bu taşların arasına sıkıştırılmış olan bir fenere mum yakılır ve yedek mumlar bu fenerin içinde saklanır.

Bu mezar Kepsüdün Bektaşlar köyünden Pir Ali efendiye aittir. Kendisi zamanının âlim ve fazıl müderrislerindendir. Hangi tarihlerde yaşadığını ve öldüğünü bilmiyoruz .

Yalnız Pir Ali efendinin (memleketimizin yetiştirdiği ünlü bilginlerinden) birgivi Mehmet efendinin babası olması Pir Ali efendinin Kanunî Süleyman ve babası zamanında yaşamış olduğunu gösterir, Bu türbe kadınlar tarafından çocuklarının okumuş olması için ziyaret edilir.

Âyin şu şekilde yapılır :

Üç cumartesi günü gün doğmadan çocuk dedeye götürülür ve mezarın etrafında üç defa döndürülür. Baş taşındaki oyukta bulunan evvelce konulmuş pis sular temizlenüp yerine temizi konur. Ve çocuğa içirilir Beraberinde götürülen bulgur ve tarhana mezarın üzerine bırakılır orada bulunan fakirler bu konan yiyecekleri alırlar.

Medreseler kalkmadan evvel acemi hafızlarıda bu türbeye getirir ayni âyini yaparlar imiş Anane halâ devam etmektedir.

Atalar Sözü

Topliyan
SABUR ŞAHİN

—2—

Ağzının ölçüsünü aldı
Ağzının suyu aktı
Ağzının kaytanı kopmuş
Ağzına bir parmak bal çaldı
Ağzına bir zeytin verir altına bir tulum tutar.
Ağzını açtı gözünü yumdu
Ağzını biçak açmıyor
Ağzını poyraza açar
Ağzını kirayamı vermiş
Ağzını [diline, yüzüne] bulaşdırdın
Ağustos böceği gibi cırlama
Ağladırsa mevlâm bir gün güldürür
Ağlarsa anam ağlar kalan yalan ağlar
Ağlamak para etmez
Ağla ölü için ağla deli için
Ağır ezgi fıstığı makam
Ağır olki molla desinler
Ağırlığınca altındır
Ağızdan burun yakın kardeşten karın yakın
Ağzın karnından büyük olmasın
Ağlıyarak eken gülerek biçer
Ağaç nekadar uzarsa balta dibinde hazırdır
Ağlar gözden, sahte sözden kendini sakın
Ağaca çıkan keçinin dala bakan ovalağı olur
Ağır kızan geç kaynar
Ağır otur batman kalk
Ağır taşı el kaldırır
Yenil taşı yel kaldırır
Ağanın alnı terlemeyince ırğadın burnu kanamaz
Ahbabın bin olur candan bir
Ah arkam vah arkam
Ah yerde kalmaz
Ahmağa söz anlatmaktan dağda domuz gütmek yeğdir
Ahmak misafir ev sahibini ağırlar
Akacak kan damarda durmaz
Ak akça kara gün içindir
Akılsız başın zahmetini ayak çeker
Akıl akıldan üstündür
Akıl yaşta değil baştadır
Ak bacak kara bacak
Geçitte belli olacak
Akbaş çırası gibi tutuştu.
Akçası ak olanın bakma yüzü karasına
Akçanın gittiğine bakma işinin bittiğine bak
Aktır götürür
Akdenize kaptan, mısıra sultan
Aksak keçi ile tümsek yaylaya çıkmak ister
Akşamdan Cezayire giden çok olur
Akşamdan sonra gelen ya soğan yer ya söven
Akşam kavul sabah savul
Ak köpek kara köpek: İkiside bir köpek
Ak köpeğin pamuk pazarına yararı var
Akın adı, karanın tadı
Ak görür aksar su görür susar
Akıntıya kürek çekme
A köse sayılmadık kaç tel sakalın var
Ak gün değil, kara gün dostu olmalı
Akça bulsan çıkı yok
Ak keçiyi gören içi dolu yağ sanır
Akşamın işini sabaha bırakma

Ege mıntakası Arıcılarına

Dr FUAT ALİ ORSAN

Bu sene Ege mıntakasının ikliminde bir başkalık olduğu görülüyor.Kânunusani ayı ilkbaharın Nisan ve Mayıs aylarından daha güzel, güneşli ve ılık bir halde gitmekdedir Bu mıntakanın kovanlarındaki Arıları (Köylülerimiz ana arıya bey derler) havanın soğuk gittiği senelerde Şubat sonlarına dogru yumurtlamakta iken bu sene Kânunsani ibtidasından başlıyarak yumurtladıkları görülmüştür.

Fenni kovan kullananlar güzel bir günde öğle vakti hava ılık bir halde iken ortalarda bulunan çerçeveleri kaldırup muayene ettikleri zaman pek çok sürfelerle yeni yumurtlanmış yumurtalar göreceklerdir. Eski usul kütük ve sepet kovanlarda dahi ayni hal görülecektir. Bu erken yumurtlama ayı gibi görünürsede ilerde havalar bozularak soğuk gitmesi kovanlardaki Arıların soğuktan bir araya toplanarak sürfeleri (kurtları) terk edeceklerinden bu halin sonunda bütün kurtlar soğuktan telef olarak kovanın durumu müşkül bir hale girer.

Bu sene Arılar pek erken çalışmağa başladıklarından kovanda bal sarfiyatı pek ziyadedir. Balı az olan kovanlarda arıların açlıktan telef olmaları ihtimali vardır. kânunsani ayında arılar sürfelerini beslemek için çiçeklerden köylülerin kent dedikleri (gubar tali) denilen tozları bulamamaktadırlar. Bu hal dahi sürfelerin beslenemiyerek telef olmalarına sebebiyet verir.

Arıcılar pek iyi bilirlerki , işçi arılar bal su ve kent tozlarını karıştırarak bulamaç haline getirüp sürfeleri beslerler.Kent bulamamaları sürfelerin telefine sebeb olur.

Usta arıcılar bu mıntakaları düşünerek arılara şu yazdığım bulamaçdan verdikleri takdirde (Kent) bulamamaktan ileri gelen güçlüğü yenmiş olacaklardır.

Sürfeleri büyütmek üzere (Kent) yerini tutacak en mükemmel tertip şudur. Arılar bu bulamacı seve seve kapışarak yerler.

Gram	
50	Yumurta sarısı
40	Gayet ince çavdar unu
400	Süzme bal
40	Şeker
10	Fosfat döşü (Eczahanelerde vardır)
5	Santi gram asit salisilik (Eczahanelerde vardır)

Bu ilâcı bir miktar ispirtoda eritmelidir.

Bunları bir havanda karıştırarak yapılan bulamaçdan günde bir kahve kaşığı verilmesi fena havalarda (Kent) getirilemekten ileri gelen güçlükleri gidermeğe kâfi gelir. Diğer taraftan yavru yetişdirilen kovanlarda lâzım gelen sıcaklığı vermek için gece soğuklarından korunması icap edeceği cihetle bütün kovanlarınızı eski keçe ve çul parçaları, hasır ot gibi vasıtalarla güzelce sararak soğuktan korumak lâzımdır.

Kovanlarda sürfeler çoğaldıkları zaman bal sarfiyatı ziyade olacağından arıları aç bırakmamak için bal bulunmıyan kovanlara yiyecek vererek beslemek lâzım geleceğini unutmamalıdır.

Kışın arılara pekmez veyahut bozulmuş ve ekşimiş şurup ve reçel gibi adi yiyecekleri vermek pek büyük hatadır. Tekmil arıların Dizanteri hastalığından telef olmalarına sebeb olursunuz. arılar kovanlarını temiz bir halde tutmak için daima kovandan çıkdıkları vakit bağırsaklarını dışarıda boşaltırlar. Eger arılara fena yiyecekler ve-

rirseniz kışın dışarıya çıkamadıklarından kovanlarının içerisini ve gömeçlerin üzerlerini pisletirler. Kovan açıldığı vakit tekmil arıların pislikle telef oldukları ve kovanın fena kokulu bir halde olduğu görülür. Bu sebeble arılara kışın sulu yiyecekler ve hatta süzme bal vermek dahi muzırdır.

İlkbahar geldiği zeman arılar dışarıya çıkmağa başladıkları zaman dört kilo şekere üç litre su katarak bir taşın kaynattıkdan sonra soğudarak hususi yemeklerle şurup vermekte hiç bir mahzur yoktur. İlkbaharda bu yolda arılara yiyecek verilmesi ana arıyı çok yumurtlamağa teşvik edeceğinden pek büyük iyliği vardır .

Halbuki kışın arıları beslemek için bu şurubu vermiyerek bal ve şekerle yapılan ayrıca bir yiyecek vermel dir.

Bunun için bir kilo süzme bal tedarik ederek bir tencereye koyub kaynatmalı, soğudukdan sonra içerisine yavaş yavaş gayet ince toz şekeri dökerek tahta kaşık ile güzelce karışdırmalı. Koyu ve katı bir hal alıncaya kadar şeker tozu koymağa devam etmelidir. Bu yiyeceği tabağa koyarak arılara verirseniz kışın açlıktan ölmek tehlikesini kaldırmış olursunuz. Bu yiyecek verildiği zaman Dizanteri hastalığı görülmez.Arılara daima geceleri yiyecek vermeli. Gündüzleri vermemelidir. Yiyecek verildiği esnada ortalığa ve kovan kapusu önlerine tatlı bulaşdırmamalı. Yerlere tatlı dökmemelidir. Bu tedbire riayet etmezseniz arılıkda yağmacılık başlayarak pek çok arıların telef olmalarına ve kovanların kiymetsiz bir hale gelmelerine sebep olacağınız gibi o sene bal mahsulü almanız dahi şüpheli olur.

Giresun Kamununda Eski tarihiğ izeler.

A. BALKAL

— 1 —

Danişment mağarasının dışından görünüşü

Yurdumuzun her yerinde olduğu gibi kamunumuzunda birçok yerlerinde eski tarihsel izerlere rasgelinmektedir . Eski zaman gelim ve gidimini sağlıyan şaşılacak yollar, yazın hele kurak yıllarda çiftçimize bunu belli etmiyen havuzlar, birçok yazılı taşlar, tarlalarda tuhaf resimli paralar, bilezik kırıkları bulunmaktadır Fakat bunların en meraklısı, belki bu izerlerin bildirdiği devirlerden çok daha eski devirleri andıranı kamuna bir saat uzakta Danişment köyü yakınındaki mağaradır.

Bu mağarayı epeyden beri duyar her nedense bir türlü göremezdim. Bu yaz kamunbayımız , öğretmen arkadaşlar ve kamun işyarlarile oraya gittik. Mağara için hepimizde bir merak sonsuz bir heyecan vardı.

Köyden 20 - 30 kişi çıkarak on beş dakika yürüdükten sonra mağara önüne vardık. İlk karşılaştığımız ufak bir delik, içerisi karanlık uzun bir koridor. Şimdi herkes birbirine bakıyor ve gûya önden gidecek kabadayıyı arıyordu.

Toprakla dolmuş delikten ellerimizde elektrik fenerlerile birbiri ardından iki büklüm girmeğe başlandı. Üç metre kadar ilerlenince solda ve sağda birer oda , iki metre daha ilerdede ufak bir genişlikle karşılaştık. Gözlere dikkat buyruğu verildi. Tarih derslerinde hocalarımızdan duyduğumuz, tarih kitaplarında okuduğumuz eski insanların evlerinde acaba neler görecektik.

Bu ufak genişlikte gördüğümüz sol tarafta sekiz metre oylumunda bir oda bu odada insan boyu derinliğinde bir çukur oldu. Köylüler bu çukurda daha önce bü-

yük bir küp bulunduğunu, küpün içinde de birçok kereler yılanlar görüldüğünü söyleyince daha çok ilerlemeden içimizden dışarı çıkanlar oldu.

Yine bu genişliğin sağında on metre

Danişmend Mağarasının içinden Bir görünüş

oylumunda bir oda, tam karşısında yan yana iki kapu var. Bunlardan biri on iki metre oylumunda bir odaya, diğeri de dört metre uzunluğunda bir koridora yol veriyor. Koridordan çıkılınca en büyüğü otuz iki metre oylumunda olmak ve birbirinden geçilmek üzere üç oda daha görülüyor.

Bu odalar kazmalarla oyulmuş kayalardan varedilmiş Hem öyle oyuşki yeni çağımızda dağlar parçalayan, delen mühendisleri bile kendisine dikkatle baktıracak ve bunu yapan bazuları düşündürecek, taktirlerle andıracaktır.

Oyma işinde bir yere vurulmuş iki kazma görülmediği gibi her kazma yeri aynı büyüklükte ve birbirinden aynı uzaklıkta kubbemsi tavanları âdeta kabartmalarla süslenmektedir.

Odaların dıvarlarında açılmış deliklerde yakılan çıraların isleri hâlâ o çağı öldürmek istemiyen birer nişane gibi kararıyor. Hiç bir yerde hava menfezleri görülmiyor. Fakat içerde 20-30 kişi olduğumuz ve Balıkesir'in kıymetli gençlerinden Necminin burnısı için getirdiği mekine ile odalarda bir çok resimler aldırmak suretile saatlerce eğlendiği halde havasızlık duymıyorduk.

Artık arkadaşlar dışarı çıkmış, içerde kalan Danişmet muhtarı Mustafa, kardeşi Ali ile dar ve uzun koridordan ilerliyorduk Önceleri bir boydan yüksek olan bu koridorlar toprakla dola dola o kadar daralmış ki dönmesi bile kabil olmıyacak bir biçimde ve yere uzanmış vaziyette ancak sürünerek ilerleyebiliyorduk. Bir biri ardınca otuz metre kadar gittik. Daha ilerliyebilmek için önümüze çıkan toprak yığınını açmakla uğraşırken buraya kadar geldiğine pişman olan bir arkadaş daha ileri gidemiyeceğimizi söylüyor ve boyuna dönmemizi yalvarıyordu. Buraya kadar ilerlediğimiz koridorda sağa, sola giden daha birkaç koridor vardı. Çok yazık ki

bunların hiç birinden ilerliyemiyecektik. Çünkü kollarımızı bile işletemiyecek kadar daralan bu yerde kendimize yol açmak zorlaşmıştı. Buralara yabanî hayvanların saklanmasıda pek kuvvetli idi. Her ne kadar tabancalarımız vardiseade kullanmak imkânı yoktu . Çünkü arkdan atılan tabanca öndeki arkadaştan başkasına gidemiyecekti.

Tam bu sırada herşey halloldu. En öndeki arkadaşım aha! . Varıyor diye acıklı bağrışı, kımıldanılamıyacak kadar daracık olan bu yerde bir lâstik top gibi geri fırlayışı caddede koşuyormuş gibi hepimizi mağaradan dışarı fırlattı.

Mağara önünde bizi bekliyenlerle saldığımız kahkahalar arasında o arkadaşa geçmiş olsun diyor ve sabırsızlıkla ne olduğunu öğrenmek istiyorduk:

— Vallahi bilmiyorum önce kenarda bir kıpırtı duydum, eh.. Bir porsuk yakalayacağız diye sevinirken hızla yüzüne bir şey çarptı bende geriye kaçıyor diye bağırdım dedi .

Mağarada fazla birşey göremiyecektik. Döndük, hem gidiyor, hem yahu yüzüne çarpan yarasa imiştir diyerek kahkahaların ardını kesmiyorduk .

Bütün gördüklerimize göre bu mağara tam bir düzenlik ve dikkatle açılmış, kim bilir kaç yıl içinde oturulmuş bizim bilemediğimiz ne alemlere sahne olmuş, hattâ rivayetlere göre ne yokluklar için de varlıklar yaratmış.

Köylüden bir çoklarının söylediklerine göre 80 . 90 yıl önce bu mağarada mağaralı devriş adı verilen birisi oturuyormuş. Bu derviş mağaranın önüne yaptırdığı iki odadan birinde kendi oturur birinde de köylülere cuma namazı kıldırırmış O zaman köylüler göçebe imişler. Yazın buralarda bulunur, kışın yunut dağına giderlermiş Mağarada hiç kimse bulunmadığı halde mağaralı Derviş misafirlerine mağaradan taze sıcak turfanda yemek ve meyvalar getirirmiş. Netekim tabanlar köyünden hacı Derviş adında biri zemheride buraya misafir olduğunu söylermiş, mağaranın içinde altı saat gezdiğini anlatırmış. Halk arasında da mağaranın 40 dakika uzağındaki Halkapınar havuzuna kadar uzadığı söylenir.

Yine söylendiğine göre Tabanlarlı Derviş mağaralı Dervişin yanında birgün kalmış, hattâ bunu kıskanarak onun yerini tutmak istemiş olacak ki köylüleri mağaralı dervişin arkasından kandırmağa başlamış. O D receye getirmiş ki köylüler dervişi dövmek ve oradan atmak için mağaranın önüne toplamışlar fakat bir cuma günü Giresuna gelerek Salih ağanın odasına müsafir olmuş Altınla dolu heybesini de ev sahibine vermiş, oda bekâr bir kızının yalnız oturduğu evin yüklüğüne kilitlemiş.

Heybesindeki altınlara ev sahibinin şaştığını gören derviş, buralarda söylenen define varsa senide ihya edeyim demesi üzerine epeyden beri define olduğu söylenen bir yere gidilmiş, biraz araştırmadan sonra derviş bir yeri işaret ederek kazılmasını söylemiş ve üç dağar daha eski zamana ait para bulunmuş. Sonra çıkarılmak üzere köye cuma namazı kılmağa dönerlerken Salihin eniştesi Kırkık oğluna karşı gelmişler. Bunların bu gelişi Kırkık oğlunu kuşkulandırmış ve Salihten işi işaretle öğrenmiş. Bunu çakan derviş Giresuna döndüklerinde ortadan kayb olmuş Bu kayboluş Salihin tabiî hoşuna gitmiş. Çünkü dervişin beygiri ile heybesi kendisine kalmış oluyordu

Hemen eve koşmuş, çok yazık ki ne beygir, nede heybeyi bulabilmiş. Yüklük kapısı yine olduğu gibi kilitli imiş. Adamcağız neye uğradığını düşünürken yanına gelen birisi dervişi Hardal değirmeninde bulmasını söyleyince hemen yola yollanmış, Fakat değirmene geldiğinde derviş kendisini epey bekledikten sonra Soğanbükü değirmenine gittiğini ve orada bekliyeceğini öğrenmiş Oraya vardığında da dervişin iniştesini de alup gelmesini söylediğini duyunca atlatıldığını anlıyarak geri dönmüş.

S A N I K A L A R

— V —

AYLE, KOMŞU, HEMŞERİ HAKLARI ÜZERİNDE BİLĞİLER

A OSMAN BALKIR

— 7 —

I — Balıkesir ve çevresinde âyle arasında yakınlığı anlatan sözler ve adlar şunlardır :

Dede : Ana veya Babanın babası.
Nine : Ana veya babanın anası
Koca dede: Dede veya ninenin babası
Koca nine : Dede veya ninenin anası
Hala : Babanın kız kardeşi
Amca : Babanın oğlan kardeşi.
Teyze : Ananın kız kardeşi .
Dayı : Ananın oğlan kardeşi .
Yeğen : Kardeş çocukları
Ağa, efe, ağabey, efecik: Büyük erkek kardeş
Aba, abla : Büyük kız kardeş .
Torun : Evlât çacukları .
Bunlar üzerinde söylenen sözler :
Dede ; yediğini öde. — Abla; başında tabla .

II — Evlenme sebebile bir ayleye sonradan katılanlara Balıkesir ve çevresinde şu adlar verilir :

Enişte : Büyük kız kardeşin kocası.
Yenğe : Büyük oğlan kardeşin karısı.
Kayınçı : Enişte ve yenğenin erkek kardeşleri .
Baldız : Gelinin kız kardeşi .
Görümce : Kocanın kız kardeşi .
Elti : Kocanın kardeşinin karısı .
Kaynana : Karı ve kocanın anaları.
Kaynata : Karı ve kocanın babaları.
Dünür : Karı ve koca ana ve babalarının birbirlerine verdikleri ad .
Üvey baba : Ananın ikinci ve daha sonraki kocaları.
Üvey ana : Babanın ikinci ve daha sonraki karıları .
Üvey kardeş : Babaları bir , anaları ayrı olan çocuklar
Karın kardeş : Anaları bir , babaları ayrı olan çocuklar.
Süt kardeş: Anne tarafından emzirilen başka kadının çocuğu
Bunlar üzerinde söylenen sözler:
Enişte; bacakları kirişte.
Görümce; yüzünü görmeyim ölünce.
Görümce : Kör kepçe .
Görümce; tuzsuz börülce
Görümce; kırk yıl hazırım hoş görmeyince.
Elti eltiye eş olmaz; eşek başı eş olmaz.
Ortak gemisi yürümüş, eltı gemisi yürümemiş
Kaynana; ben çalayım, sen oyna.

III — Halka göre birbirlerile evlenmesine izin veri miyenler; Hala, teyze, amca, dayı, süt kardeş, karın kardeş ve bunlar derecesinde yakın olanlardır

Biribirlerile evlenmesi doğru görülmeyenlerden kimisinin 15 . 20 yıl önce evlendiklerini işittim. Bu gibiler çevrelerinde çok kötü bir etgi yarattıklarından halkın dil ve eline düştüklerinden ister istemez başka illere kaçmışlar ve böylece halkın dilinden kurtulmuşlardır Böyle bir olgunun 40 45 yıl öncede olduğu söyleniyorsada ad verilmediğinden yazmağa lüzum görmedik.

Ayleden birbirlerile evlenmesine izin

verilenlerde yukarıda saydıklarımızın dışında kalanlardır. Ancak soy ve sağlık bakımından da doğru olan bir inanç vardır:

Yakınlarından evlenmeleri doğru görülsede, kız alıp vermek iyi görülmez - Buna sebep yakınlardan alınan kızla geçimin iyi olmayacağı düşüncesidir. Bununla beraber birbirlerinden kız alıp veren aylelerde yok değildir. Bunlar çokluk mal ve paranın dışa gitmesini istemiyen zenginlerdir.

IV — Balıkesir ve çevresinde birbirlerinden kız alıp vermiyen köy yoktur. Önceleri göçebeler , bir boydan da olsalar, köylere yerleştirilmiş olanlara ne kız verirler, nede kız alırlarmış. Bunun sebebide özel görenekerinin bozulması , kanlarına yabancı kan karışması korkusu imiş. Bundan başka: "Köçebe hayatına alışmış olan bir erkek ve kızın köyün bir tevi hayatına alışamaz ve köyde kapanup kalamaz „ derlermiş

Kimi ayleler eskiden her hangi bir sebeple birbirlerinden kız alıp vermezler. Buna, ya baba ve analardan kalma bir dargınlık veya kan ve öç sebep olur.

V — Evlenme sebebile alınıp verilen armaganlardan ötürü kimi ayeler arasında anlaşamamazlık doğuracak ülfüler , ölüm veya başka bir yüzle olan ayrılıktan ileri gelir. Evlendikten sonra ölen karı veya koca birbirinin mirascisidir . Ayrılık olunca kadın, babasının evinden getirdiği eşyayı alır , gider . Bu gibi zamanlarda kadın, çok kez kocasının olan eşyayı da beraber götürür . En zorlu anlaşamazlıklara, kavgalara yol açan bu işler çokluk hak yeri elile kotarılır.

Yavukluk zamanında alınup verilen armaganlar , yavuklu gençlerden birinin ölümü veya herhangi bir sebeple ayrıldıkları zaman, kız ve oğlan tarafı aldıkları armağanları karşılıklı olarak geri verrler yalnız kimi sütsüz ayleler alınıpi verilen armaganlari olduğu gibi ve eksiksiz geri vermezler. Bu bir anlaşamazlık ve kavga konuşu olur bu anşamazlık komşular elile kotarılamazsa iş hak yerine düşer.

Köylerde bu çeşit anlamazlıkların muhtarlar eli ile çözülüp iki tarafın uzlaştırıldığı çokluk görülen şeylerdendir.

Ayrılık halinde oğlan tarafı, kız için bayram, mevlût, kandil, aşure gibi tinsel günlerde yaptığı harcı da para olarak isterse de çokluk almağa muvaffak olamaz.

VI — Meşru olmıyan çocuklar, nefret ve hakaretle karşılanırlar. Çünkü, bağınsız bir yakınlaşmanın meyvasıdır . Halk, [piç] dediği bu çocuklara hiç bir hak tanımaz. [Piç] bir hakaret sözüdür . Kavga eden çocuklar birbirlerini bu söz ile tahkir ettikleri gibi, anneler de işe karışırsa bu çocukları " gidi kahbenin piçi „ diye hırpalarlar.

VII — Birbirinden miras alan kimseler; ana, baba, dede, nine , kız ve erkek çocuk, ana ve babanın kardeşleri ve kardeş çocuklarıdır. Ana öldüğü takdirde çocukların arasında erkek varsa ölenin kardeşleri hak alamaz; baba, yani ölenin erkeği ve çouukları mirası aralarında paylaşırlar. Ölen bir ananın erkek çocuğu yoksa, mirasa erkek , yoksa kız kardeşi de girer. Ölenin anası varsa " süt hakkı „ , babası varsa "tohum hakkı„ alır

Baba öldüğü vakit de durum böyledir. Ancak babanın mirasından ana ve ölenin kız kardeşleri tarladan birşey alamazlar. Fakat "tereke„ denilen öteki eşya ve mallardan sekizde bir alırlar.

"Dede mahrumu„ denilen çocuk anasının ve babasının ölümünden sonra ölen nine veya dedesinin mirasına girer. Ancak alacağı tarla, yani topraktır. Öteki mal ve eşyadan alamaz.

Genellikle tarla bölümünde hak geçmemesi için ok atılır. Bölümünde uyuşulamayan tarla, kaç mirascı varsa o kadar parçaya ayrılır. Sonra çocuklara birer,

ikişer veya üçer kertik yapılır. (Kertikler mirascıların sayısına göredir ve her biri mirascının vekilidir.) Bu çucuklar, kimin olduğunu bilmiyen biri tarafından bulunan tarla parçalarının üzerine konur ve böylece herkes hakkına boyun eğer.

VIII — Büyük çocukla küçük çocuk arasında miras işlerinde ayrılık gözetilmez. Yalnız kızla erkek arasında ayrılık bulunurdu. Tarladan başka mal ve eşyada erkek bir, kız yarım, tarlada ise kız ve erkek bir alırlardı. Kızın yarım miras alması "sarığın çeyizden üstün bulunması„ ve kızın "il ocağı yakacağı„ içindir.

Miras işlerini, çok kez, miras alanlar kendi aralarında uyuşarak kotarırlar. O kadar ki mirasın ayrıldığını, herkesin kendine düşeni alıp geldiğini komşular bile işitmez. Kimi de mirascılar, mirası bölmiyerek ayle ocağını hep beraber bakarlar. Fakat böyle mirascılara son zamanlarda çok az rastlanmaktadır.

Kendiliğinden kotarılamıyan miras işleri ya mirascılar tarafından seçilen birkaç kişi elile, yahut müfettişin bulmasile ve yahut da hakyeri elile kotarılır. Bu, son zamanlarda çok görülmektedir.

IX — Alım satım ve armağan yolile ele geçen mal ve eşya da miras gibi helâldır. Yalnız armağanın ve alım satımın doğru sağlam olması için armağan verenin veya satanın kendi kendine gezebilecek kadar sağlıklı olması gerektir.

Mal ve eşyasını armağan eden veya satan kimsenin iki, üç şahit yanında malını veya eşyasını armağan ettiği, yahutta sattığı adamın eline vermesi gerektir. Bu gün armağan olarak verilen yalnız hayvandır. Çünkü (mal kazıkdan kazığadır.) Şimdi artık armağan edilen mal, armağan olarak alınmamakta, satılmış , satın alınmış gösterilmektedir. Bu da, iki ve daha artık şahide imza ettirilmiş belgelerle kuvvetlendirilir.

Armağan veya alım satımda "yasdık vasiyeti„ denilen, yani ölüme yakın bir zamanda yapılan armağan veya alım satım işleri kabule şayan sayılmaz

X—Komşunun, tarla, bağ ve bahçeden küçük bir yer sürmesi, işlemesi veya kendine mal etmesi gibi sebeplerden komşular arasında anlaşamazlık ve kavga çıkarsa da, bu anlaşamazlıklar ya komşu veyahutda köy ihtiyar kurulu elile aralarında anlaşamazlık olanlar ayrı ayrı köylerden iseler o köylerin ihtiyar kurullarınca birlikte kotarılır Köylerde hemen hiç bir mülkün belgesi olmadığı için bu gibi anlaşamazlıklar az değildir

XI — Buralarda baltalık ve koru yüzünden çıkmış anlaşamazlıklar yok denecek kadar azdır. Otlak yüzünden çıkan anlaşamazlıklar ise epeyce çoktur. Bunlar hakyeri tarafından kotarılır.

Bu gibi olgular az değildir. Örnek olarak iki tane veriyoruz:

1—Balıkesirin [İrvana] köyü ile [Mendehure - Balıklı] ve [Karaman] köyleri arasında otlak yüzünden bir anlaşamazlık çıkmıştır. Yılı bilinemiyen bu anlaşamazlık yüzünden epey kavga ve kıyalar olmuştu, iş hakyerine kadar götürülmüş ve hakyeri anlaşamazlığı [İrvana] köyünden yana karar vererek işi kotarmıştır.

2 — 339-340 yıllarında Kepsüt kamununa bağlı [Uncukırı Osmaniye] köyü ile [Uncukırı Mahmudiye] köyünde oturan bir alay beyi arasında köylülerin [Tatlı kır] adını verdikleri otlak yüzünden anlaşamazlık çıkmıştır.

[Tatlı kız] otlağının [Uncukırı Osmaniye] köyünün değil, [Uncukırı Mahmudiye] köyünün olduğu ve «Uncukırı Mahmudiye» köyünde oturan Alay beyi ileri sürmüş ve [Uncukırı Osmaniye] köylülerinin hayvanlarını otlağa sokmamış, gelenleri köye sürdürerek ceza aldırmıştır. Bnnun üzerine iş hakyerine düşmüş, iki yıldan çok süren duruşma sonunda otlağın Uncukırı Osmaniye] köyünün olduğuna hakyerince karar verilerek iş kotarılmıştır.

Cenaze alâyı ...

İBRAHİM ŞEVKİ IŞIKMAN

„Yoksulları gözetme kurumuna„

Sonsuz uzun bir yola yelken açup koyulan,
Süzülüşü kıvranan yaralanmış bir yılan,
Bir Ejderden pek soğuk bir sal almış başını.
Bir kaç kişi, ardınca, siliyordu yaşını!.
Sokakları kaplamış gizli bir yas üzünü,
Dikmiş herkes korkudan bu tekneye gözünü!
Çekinerek dıvarlar, yol veriyor alâya;
Okunurken ezanlar yanaştık "Musalla„ya:
Durgun bir kıyıdır ki burda en sert fırtına,
Beyaz bir köpük olup düşer yalçın sırtına..
Dönülmeyen yollardan gidilen bir yakaya
Ne acıklı kasamak olmuş hissiz bir kaya!
Burda ağlar yürekten şadırvanın suları,
Bir hıçkırık kesilir şen kumru huhuları!.
Burda çıplak tepeli çınarların üstüne
Uğursuzluk çökmüştür kargalar tüne tüne!
Burda herşey bir ıssız ilin karmış yasına,
Herşey, acı ölümün girmiştir boyasına !.
Her yüreğin gerilmiş zenbereği yay gibi;
Çalınmıştır yaşamak yüzlere kalay gibi!
Burda bir tek ses varki nefesleri kesiyor;
Bilinemez sona dek nerelerden esiyor!
Geldi bir ün o sesten sanki yokluk okusu!
Ah o ölüm korkusu, ah o ölüm korkusu!
Bir insafsız rendeden kopan kuru talaşın
Acısıyle duruldu karşısında o taşın,
Ululuğu tanrının anılıp baş eğildi;
Bu insanlar sanırsın o insanlar değildi!
Hey yaradan,demek ki,senden özke büyük yok
Götüremediğimiz tenden özke bir yük yok!
Bu gün kimse duymuyor kendi ağırlığını:
Meğer korkunç olurmuş kokmuş bir et yığını
Bin hırs ile tüylerin ürperirken ayakta
Paçavraya sarılan kalıbına bir bak ta
Sana olsun eyilik kucak açan bir amaç;
Kızgın çöle, ne mutu, gölge salsın bir ağaç!

Benliğin sınırından çıkmış, başı boş gibi,
Gidiyorduk, ölümü tatmış bir sarhoş gibi.
Duvarları çekilmiş ta bir uçtan bir uca
Bir ikinci kıyıya dek yürüdük topluca;
Göçüp gitmiş bir ilin daldık yıkıntısına:
Burda gelmiş durgunluk canın kuduz hırsına
Sal koşuyor en önde bir görünmez engine;
Hey "cansız at„kim vurdu o keskin üzengine?
Yer yer çukurcağızlar kararıyor derinden..
Çöküntüler oynatmış mezarları yerinden!.
Atlıyarak, basarak tümsek, çukur demeden;
Birden bire irgildik ileri gidemeden:
Bir ak bulut sıyrılıp şimşek gibi kapandı!
Acunun bir yolcusu can düşünden uyandı!.

Cıvıldaştı taşarak ince sesler kuş gibi:
Kaynaşıyor çocuklar mahşer kurulmuş gibi!
"Bana da ver!.„diyerek yalvarıyor her biri.
Meğer ölü yüzünden sevinirmiş bir diri!
Biri birşey dağıttı kuşa darı serperce,
Çocuklar bu atmaca karşısında bir serçe!..
"Dayı ben de almadım..„ Diyenlerin payına
Otalanmak düşüyor bir dinin kalayına..
El açarak çocuklar sıralandı dizüstü..
Bir topacık şekere boyun eğmek... Ne kötü!.
Son nefeste hocasile yoksulu
Pusu gibi tutarken gelir diye bu yolu
Mezarlıkta kaynaşan şu yüzlerce çocuğa
"Ölü gelsin!.„ Diyerek düşüyordu bir dua!.

Sözüm var, "Yoksulları gözetme„ kurumuna:
Yarınki soy açmasın ellerini somuna.

6 - 1. Kânun- 935 balıkesir - Aygören

kitabın adı: KÖY ÖĞRETMENİNİN ANILARI

yazan: FERİT KARSLI

FERİDUN ANKARA

Geniş bir vadi. Uzun bir sıra dağlar ki orada, tabiatın her çeşit tezahürleri var: Korulukta rüzgârların hışırdattığı dalların musikisi. Bol suların kayalardan atlıyarak köpüklene köpüklene akışı.. Bir sürü homurtuların tamamladığı çağlıyanların gürültüsü.. Vadinin donuk yüzünde çelimsiz bir suyun toprağı yalayarak gidişi.. Sağda, solda derinlikler, yükseklikler, güzellikler ve çirkinliklerle koyuna koyun yatan bir görünüş. Böyle bir alanda neşe, elem, heyecan ve korkunun yuğurduğu bir insan; çok tez varılması icap eden bir yere son hızla gidiyor.. Susuzlukdan kuruyan dudaklarını ıslatmak için çağlayanlara göz atıyor, mümkün değil. Toprağı yalayan suya eğiliyor. İmkânsız Ne o, ne bu, tutuşan gönlünü serinletmiyecek. Birisi çok zor, diğeri tehlikeli.. Fazla da duramaz.

Böyle bir alanda bunalan bir kimsenin birdenbire önüne çıkan bir kaynakta diz çöküşü tasavvur edilsin kana kana içtiği buabuhayatın yarattığı güç, verdiği hız düşünülsün - uzak bir münasebet fakat yakın bir benzeyişle - bir atlama yapılarak yine düşünülsün ki: Rusaların Pestalozzilerin Kerşenştaynerlerin, daha bilmem hangi Pdagok ve Fiylezofların eserlerinde kendini bulmağa uğraşan; cılız kalemlerin veriminden bir fikir çıkarmağa çalışan öğretmen ve öğretmen adayları var.

Aşağı yukarı bu adamı, öğretmen ve öğretmen olacaklara; bu karışık tabiat tezahürünü de bin bir çeşit eğitim nazariyelerine ve ameliyelerine benzetebiliriz.. Onlar da bu görünüşler gibi yabancı.. Şöyle bir çevirme ile tekrar ifade edecek olursak böyle söyleriz:

İleride, çok ileride tatlı hulyaların barışdığı bir amaç eflâtun renkli rubasını atkı gibi kollarına sermiş eflâtun renkli sevgiljsini bekliyor. Çağlayanların gürültüsünde serenadını dinliyen köpüklerinden ülküsünün gelinlik elbisesini biçmek istiyen, koruluğun yeşilliklerinde ruhunu gören çelimsiz suda aczini okuyan bu sevgili metin adımlarla yürümeğe çalışıyor. Amacına varmak için susuzluktan koruyan dudaklarını ıslatacak kaynak arıyor. Önünde diz çökeceği kaynak gözlerinin önüne serildiği gün bahtiyar olacaktır. İşte bu gün, o kaynaklardan birisini bulmuştur. Köy öğretmeninin anıları...

Ondan doya doya, içine sindire sindire içecek.. Ruhuna uygun, realitenin tam kendisi olan bu doğuşu bir çocuk gibi bağrına bastıracak; bir sevgili gibi göğsünde taşıyacak; gönlünde yaşatacak..

Köy öğretmeninin anıları çıktığı vakit kafamda acabalar kaynaştı. Tecessümü kamçılayan iliğim, en civcivli çalışma istiyen günlerimde bile ona kavuşmak hırsile tutuştu Okudum. Okudum. Bir hamlede, fasılasız okudum. Okudukça yakınlaştım. Yakınlaştıkça kaynaştım. Orada kendi ertiğimin hayalini gördüm. Türk ruhundan bir parça olan bu eser sade, temiz uslûbile cana ne kadar yakın, ne kadar içten.. Onda yabancı kokusu yok. Esasen bu bakımdandır ki değeri eşlerine büsbütün üstünlük gösteriyor.

Eserin bir iki kelime ile hulâsası şudur: Öğretmen okulunu bitiren Çetin bir köye atanıyor. Orada üç yıl fasılasız çalışıyor. Ancak askerlik ödevini yapmak için köyden ayrılıyor.

«Bütün düşüncelerimi teksif ettiğim nokta birdi Bugün yapacağım işleri bütün

şümulü ile tesbit edeceğim. Çünkü insanların ruhî temayülleri gayet tuhaftır. İlk tesirin ruhlar üzerinde bıraktığı izler bazan hiç silinmez. Atıl ve müteredditvaziyette bir işe başlamak evvelâ alâkadarları tereddüde sevkeder ve muhitteki itimadı kırar. Onun için ciddiyetle işe başlamağa karar verdim.» Cümlelerile köyde ilk gece geçirdiği anı anlatan Çetinin yapacağı hamle ölçüsünü kavrayabiliriz O yapacak. Yaratacak. Faal intibaki tam manasile yaşatacak. Hükümlerimizde yanılmadığımızı sonradan görüyoruz. Önümüzde köy mektebinin, fidanlığın, açılan yolun. Kooperatifin, badanalanmış evlerin hayali kaynaşmağa başlayınca içimizde tatlı bir hissin onunla birleştiğini duyuyoruz. Derslerin yürüyüşünü, halk mektebinin ilerleyişini müşahede ettikce «plânsız,hazırlıksız verilecek ders tulûatından başka birşey değildir» Cümlesinin anlamını daha kuvvetli seziyoruz."Köy muallimi her sözünde ve her hareketinde bir diplomat kadar sakin ve ihtiyatlı bulunmak lâzımdır» Cümlesi Hacı Hasanlara, Abdi ağalara, Memişlere Softalara karşı kazandığı zaferi kalplaştırıyor.

Köy öğretmeni Çetin, müzadelelerin tunçlaştırdığı yağız çehre ile satırlarda gülüyor. Bu gülüş bu görünüş öyle içten ki.. Türk öğretmenlerine örnek olacak öğretmen Çetin, ustasınında dediği gibi öğretmenliğin senbolüdür.. Ona benzemek istiyenlere, ondan bir parça taşıyanlara ne mutlu..

Temiz bir hisle başlıyan sevgi, Çetin ile İnciyi, Doğanla Türkânı birleştiriyor. Türk oğlunun yanındaTürk kızlarıda ülkünün peşinde koşuyorlar. Öğretmen Çetin, arkadaşı Doğan kardeşi Türkân. Sevgilisi İnci.. Bunları birbirine bağlıyan iplerin düğümünü yapan sihirli eli düşünüyorum ve bu hünerli eli öpmek istiyorum.

Yüksek başarımın bir işlenişini gösteren başdan sona kadar heyecanlarla dolur taşan bu eser avuçlar kızarıncaya kada alkışlanacak kudret taşıyor. Yurd sevgisinden, ertik duygusundan doğan bu öğretmen senbolü, köy davasını bütün öğretmenlerin, öğretmen olacakların okuması zaruridir. Hatta bütün yurddaşların da okuması lâzımdır. Lâzımdır çünkü öğretmenlik nedir? Nasıl bir özverilikle çalışılıyor görülsün ve anlaşılsın.

Ön sözünü «Bu ayınlar köyde yeni işe başlıyan veya ötedenberi köyde çalışan arkadaşlara yol göstermek değil, heyecanlarını duyuracak bir etki yaparsa Çetin bundan da kıvanç duyacaktır» cümlelerile bitiren Ferit karslının tevazii önünde saygı ve sevgi ile eğilirim. Ve derim ki: Yol gösterecek önderlik edecektir. Şimdiden kutlu olsun..

Köylerde bekliyenler var.

ZİYA ÖNAY

«Alferdu musse» nin geceler eserinden bir parçasını duyduğum hislerime, kaynıyan arzularıma çok yakın buldum. Yolumun kukularına o da gül tomurcuklarından bir demet sundu. İnsaniyete yol gösteren amacımızın yolcularına da bunu duyurmak maksadile bu satırlarıma onu da ekledim. Şimdi yazarın ağzından öyküsünü dinleyelim. [Vaktile bir Pelikan kuşu yaz akşamının sisli ufuklarından geliyor ve yorgun kanatlarının ucule suya izler, çizerek sahile yaklaşıyordu. Sahilde sazlı kayalıklar.. Kumların üstünde dolaşan bazı insanlar da vardı. Pelikan kanatlarının son takatını sarfederek yu asının bulunduğu kayanın kenarına konabildi.

Orada yosunlar ve sazlar arasında küçük başlar göründü. Açılmış sarı gagalar uzandı. Bunlar Pelikanın akşamı vakti yem bekleyen aç yavruları idi. Onların acı cıvıltılarını duyan ana öyle daha acı bir sesle öttü ki:

Bir facianın yaklaştığını anliyan yolcular sahilden uzaklaştılar. Pelikan yavrularına dedi ki:

Engin denizleri dolaştım. Dalgalarla çarpıştım. Korkunç derinliklere dalıp çıktım. Fakat heyhat size bir lokma getiremedim. Bu sözü işiden yavrucuklar acı acı bağrıştılar. Pelikan bir an durdu ve sözüne devam etti Fakat dedi... Bir ana yavrularını aç bırakmaz.. Evet böyle söyledi. Ve akşamın kızıllığında yorgun kanatlarını son defa açtı. Kumsaldaki sessizliği son ana feryadile çınlattı. Sonra bir gaga darbesile göğsünü parçalıyarak kalbini çıkardı. Aç yavrularının önüne attı. Öykü burada biter] Öğretmen de bir Pelikan kuşudur. Biz de Anadolu yavrularına kalbimizi götüreceğiz, ömrümüzü sunacağız...

Bu çocukları yüz yılları bir hızda aşan devrimleri birbirine bağlıyan ulusumuzun isteğile ve derni elile yetiştireceğiz. Dedelerim damarlarında coşan kanlarını bora ile birleştirerek aşılmıyan dağları fazla geçmişler ve yançınlıklarda bir çağlayan sel olup beyaz köpüklerile etrafa dağılmışlardır.

Hakikat kaynağı olarak acunda susayanları kandırmış, kuraklıktan kurtarıcı olmuştur. Ebediyette kadarda yine biz olacağız. Ve Sesimizide Acuna her vakit duyuracağız.

Bir zamanlar güzel Anadolumuza tünemeyen baykuşların bugün kanatlarını kırdık, Yuvalarını uzaklara fırlattık. Bu gün onların yıkı halinde bıraktığı yurdumuzu Cennete çevirdik. Ve türk zekâsının akislerinden doğan Cumhuriyet anitini kurduk. Yurdumuzun göksünde yükselttiği ve ulusumuzun gönül kullarile sardığı yeni devrimleri yarattık. Bizde yurdumuzda ki Gürbüz, Mert, Fakat masum görünen yavrulara renk sunacağız. Şimdi henüz yol başında hareket saatimizin çalmasını bekliyoruz. Gelecek o günde bizde diğer bahtiyar ertikdaşlarımız arasına katılacağız. Arzulanan günlere ulaşacağız.

Balıkesir Halkevinin Bir Yıllık Çalışması

Halkevimizin bir yıllık çalışması çok verimli olmuştur.

Bu yıl içinde Edremit Halkevi gösterit şubesi, İzmir Halkevi Ar şubesi orkestra heyeti, ve Bursa öğretmenleri evimizi ziyaret etmişlerdir.

Evimiz gösterit şubesi ile birlikde evcilerimiz Edremit Halkevini ziyaret etmişlerdir.

Dil, Tarih, Edebiyat şubesi:

DİL İŞLERİ :

Öz türkçenin yayımı yolunda özel ve resmi örgütlere baş vurulmuş ve her tarafa vecizeler asılmıştır. (313) sokak ve urama Türkce adlar konulmuş ve bu iş resmîleştirilmiştir.

Dil bayramı büyük bir törenle kutlulanmıştır.

Tarama dergisi için (2690) fiş Türkdili kurumuna gönderilmiştir.

HALK BİLGİSİ İŞLERİ:

Halk inanmaları, halk göreneği, masal ata sözleri bilmece ve halk manileri toplanarak Kaynakta yayılmaktadır.

TARİH İŞLERİ:

Balıkesir öğretmen okulu tarihçesi hazırlanmıştır. Bu sene 7 defa tarih gezisi yapılmış (34) eski eser elde edilerek müze şubesine verilmiştir. Balıkesirde yatan otuz yatıra aid tarihî bilgiler derlenmiş ve yayınına başlanmıştır.

Kaldırılan mezarlardan eski olanlarile bir sanat değeri olanlar yeni mezarlığa götürülmüş ve bir tarih köşesi yapılmıştır.

Balıkesirde yetişmiş büyüklerin hayatları yazılmaktadır. (Hacılbey, Evrenos bey Rasih Ahmet bey, İbşir paşa, Zağnos paşa, İshak baba, Sînan paşa, Karasi ve oğulları) hakkındaki araştırmalar bitirilmiş ve kaynakta yayına başlanmıştır.

KONFERANSLAR:

Karışık kunlarda (32) konferans verilmiş (17610) yurddaş dinlemiştir.

Edebiyat şubesi:

Balıkesir ve bölgesindeki gençlerin yazı yazmalarını teşvik ve isteklilerin yetiştirmek için Kaynakta ayrıca sahifeler ayırtmıştır. Gençlerden gelen yazılar uzman arkadaşları eletdirildikten sonra kaynakta yayılmaktadır.

Namık Kemal, Ziya Gökalpın ölüm günleri ihtifali yapılmıştır.

Dergi İşleri

Evimiz adına kaynak dergisini komitamız çıkarmaktadır. Günden güne gelişen bu dergide bölgemizin folklorına, tarihe ilişik araşdırma ve derlemeler ve tarihsel anıtlarının resimleri yapılmaktadır.

Ar Şubesi:

Moderin musikinin yayımı yolunda yedi konser verilmiş ve 2610 kişi gelmiştir. 12 çaylı ve muzikli toplantı yapılmış, 1132 kişi gelmiştir. Evimiz bandosu çok ilerlemiş ve her gün akşam üzerleri ve bahçede güzel parçalar çalmaktadır.

Halk Dershaneleri ve kusrlar Şubesi;

Halk dershanelerinden 99 kişi diploma almıştır

İngilizce kursundan 35 kişi diploma almıştır.

Fransizca kursundan 12 kişi dimloma almıştır.

Riyaziye kursuna 131 kişi devam etmiştir.

İngilizce kursuna 133 kişi devam etmiştir.

Almanca kursuna 125 kişi devam etmiştir.

Fransızca kursuna 47 kişi devam etmiştir.

Metot, Biçki, Dikiş, Nakış kursuna 187 bayan devam etmiştir.

Gösterit Şubesi:

Bir yılda 32 temsil verilmiş 16110 vatandaş gelmiştir. Bu temsiller çok rağbet görmüş, bazıları beşer defa tekrarlanmıştır. Gösterit şubesi Edremide giderek (Öz yurt) piyesini temsil etmiştir.

Kitapsaray Ve Yayın Şubesi:

Bu şube üyeleri Tarih ve Müze şubelerinin köy gezintilerine iştirak ederek faideli yayınlarda bulunmaktadır.

Kitap sayısı 3000 ni geçmiş ve bir yılda 22581 yurtdaş kitap okumuştur.

Ceza evinde ve Nergis köyünde birer okuma odası açılmıştır.

Bayanların üslüklerinin atılması için yayında bulunulmuş ve afişler basdırmışdır. Şube namına evimize bir sinema makinesi alınmış ve beş ayda 107 sinema gösterilmiş ve 53545 vatandaş sinema görmüştür

Müze şubesi;

Bu şube Ar şubesile birlikte bir resim sergisi, kitapsaray şubesi ile birlikte bir kitap sergisi açmıştır.

Tarih şubesi ile birlikte köylere ilmî gezintiler yapmakta ve bulunan eski eserleri evimize getirmektedir.

Evimiz çalışmalarına ait ve bölgemizin eski eserlerine ve tarih çalışmalarına ait fotoğraflardan bir kolleksiyon yapılmıştır. Eski eserlerin korunması için yayın yapılmaktadır.

Köycülük Şubesi;

Küçük bostancı köyünde 15 köyün iştirakile bir köy bayramı yapılmış, buna 8000 kişi gelmiştir. Şar içinde köylünün işleri kolaylaşdırılmaktadır. Bu şubenin yardımı ile Doğum evine yazılan köylü bayanlarının fakir olanlarına kundak ve doğum malzemesi verilmesi temin edilmiştir. Ev sinemasında köylülere filim gösterilmekte ve koylü konferansları yapılmaktadır . Cumuriyet bayramında köylülerden münasıp mikdarda köylüler çağırılmış ve kendileri şube namına konuklandırılarak Cumuriyetin kudsiyetleri kendilerine gösterilmiş ve anlatılmıştır. Bütün vilâyet dahilindeki köylerin sıhhî, ziraî, ahlâkî ve saire bakımından durumlarının tesbiti için 50 sorulu bir anket hazırlanmaktadır.

Sosyal yardım şubesi;

Köycülük şubesi ile birlikte köylere giderek sıhhî muayeneler yapmaktadır. Bu şubenin himayesindeki Yoksulları Gözetme birliğ tarafından altmış talebenin yedirilmesi ve yatırılması geçen haziran sonuna kadar yapılmıştır. Dört fakir talebe yatı mektebe yatırılmıştır. Bu şube tarafından açılan (Bakı evinde) 11 doktor tarafından 370 hasta bakılmıştır. Fakir hastalara ilâç verilmektedir.

Spor şubesi;

Modern bir tenis kordu yapılmış, kordun açılış töreni filime alınmıştır.

Pamukçu köyünde ulusal spor bayramı yapmış 15 köy halkından ve şarımızdan 10000 bini geçen vatandaş gelmiştir. Şehrimizde üç idmau kulübünün birinci ve ikinci takımları arasında ayrı ayrı kupa maçı tertip edilmiştir. Evimizi ziyaret eden [Denizli ve Burdur] Halkevi bisikletcilerile bisiklet yarışları yapılmıştır.

Bizi Tenkit Eden Münekkide

Tenkide karşılık vermeden önce. Kaynak dergimizin ne yolda yayın yaptığını yazacağız Kaynak aşağıda yazılı olduğu esaslar dahilinde yayın ödevini başarı ile devam ettirmektedir.

1 — Halkın anlıyabileceği bir dille cumuriyetin ve inkılâbın yayılması ve bökleşmesi yolunda yayın yapmak.

2 — Balıkesir ve çevresinde tarihsel araştırmalar yaparak bunları yayın suretile tanıtmak ve bu suretle Balıkesir tarih belgelerini yayın alanına atmak.

3 — Balıkesir ve çevresinin yetiştirdiği büyüklerinin hayatlarını, eserlerini, değerlerini yayın suretile tanıtmak.

4 — Balıkesir ve çevresinde folklor ve köy incelemeleri ve daha başka yerli inceleme yazıları yaymak.

İşte kaynağımız ilk çıktığından beri yapagelmekte olduğunu yayını böyledir.

Tenkit edilen (32) sayılı dergimizde ise şu yazılar vardır:

1—Kurtuluşumuz:

Bu yazı, o ayın en değerli, en özlü bir yazısıdır. Çünkü: Eylûl ayı Balıkesirimizin düşman boyunduruğu altından kurtulduğu günün ayıdır. Binaenaleyh bu yazı o acı yıldönümün unutulmaz anısıdır.

2—Temur - Bayazıt:

Bu yazı Temur - Bayazıdın Ankara savaşını yazmaktan ziyade yazarın Manisada Muradiye kütüphanesinde bulduğu bir yazma kitapda (yazarı belirsiz - Tarihi el Osman) tarihçilere bu konu üzerinde yeni bilgiler veriyor. Bu bilgiler tarih noktai nazarından özlüdür.

3 — Balıkesirde yatırlar:

Bu yazıya dair birşey yazmıyacağız. Çünkü bu yazımız tenkit edilmiyor.

4 — Köylümüz - Köycülüğümüz

Bu yazı köylümüzü ve köylerimizin iç ve dış hayatlarını gösteriyor.

5 — Kumyaniç kalesi :

Bu yazıda Balıkesir ve çevresinde bulunan tarihiğ eserlerden birini inceleyen önemli bir yazıdır.

6 — Balıkesir köylerinde yapı işleri:

Bu yazıda Balıkesir ve çevresinin folklerine aittir.

7 — Kayseri Muncusu kamunu:

Bu yazı ise; öz yurdumuzun bir parçası olan Kayseri ilinin köylerinde inceleme yazısıdır. Bu yazımız diğer ilerde de ilgi ile karşılanmıştır. Hattâ yazarının bu konu üzerinde ülkünün (22) sayılı nushalarında yazıları çıkmıştır.

Öteki yazılara gelince: Bu yazıların yazarları memleketin genç ve istidatlı gençleridir. Binaenaleyh bunları teşvik etmek ve yetiştirmek bizim vazilerimizden birisidir.

Çalışma yollarımız meydandadır Görülebilen eksikliklerimiz açıkca söylenirse, yörümüzü ona göre doğrutmuş oluruz. Yoksa «bu güzel mecmua maateessüf gittikçe bozulmaktadır.» Yollu tenkit karşısında şaşmadık desek sözümüz gerçek olmaz.

Evimiz salonunda verilen konferanslar

Bakî Gölpınarlının son konferansı

31 1-936 Cuma günü akşamı Evimiz konferans salonunda, İstanbul Gazi Osman paşa orta okulu Türkçe öğretmenliğine atanan şehrimiz öğretmen okulu ve lisesi edebiyat öğretmeni Bay Bakî Gölpınarlı tarafından "Tanzimattan sonraki Türk edebiyatı„ konulu bir konferas verilmiştir.

Konferanstan önce Evimiz başkan vekili Feyzi Sözener , Bakî Gölpınarlının şehrimizden ayrılması ile Halkevinin çok değerli bir yardımcısını kaybettiğini ve bu yüzden Balıkesirin ve konferansta hazır bulunanların duyduğu acıyı anlatmıştır .

Bu sözlerden sonra sahneye gelen değerli öğretmen, Balıkesirden ayrılışı ile duyduğu acıyı göz yaşlarile anlatmış ve gördüğü teveccüh ve sevgiye karşı teşekkürlerini sunmuştur.

Bakî Gölpınarlı bundan sonra konferansa başlıyarak tanzimattan sonraki Türk edebatını çok canlı ve açık olarak , dinleyicilerin alâkalarını çeken bir ifade ile anlatmıştır.

Bu konferanta: Namık Kemal , Recai zade Ekrem, büyük ozan Abdülhak Hâmit, Hüseyin Siyret, Ahmet Haşim, Tevfik Fikret, Ahmet Hikmet ve Yahya Kemal den parçalar okumuş, bu şair ve nasirlerin edebi kıymetlerini ortaya dökmüştür. İki saate yakın bir müddet devam eden bu konferans alkışlarla başlamış ve öylece nihayete ermiştir.

23 - 1 - 936 gününde, kültür direktörü Bay Salim Atalık tarafından "Cumuriyet devrinde kültür hareketleri „ konulu bir konferans verilmiştir . Salim Atalığın bu bu konferansı kalabalık bir dinleyici tarafından ilgi ile takip edilmiştir.

⁘ ⁘

İkinci Kânunun otuzunda öğretmen bayan Mükerrem Kâmil Su tarafından "Türklerde ailenin tekâmülü ve bunda kadın„ konulu bir konferans verilmiştir.

Mükerrem Kâmil Su bu konferansında, Türk kadının ilk, orta ve son kurunlarda geçirdiği ve başardığı büyük işleri anlatmıştır.

Sözüne nihayet verirken Cumuriyetimizin kadına verdiği bütün medeni haklarından çok güzel ve açık bir lisanla bahsederek sözünü bitirmiştir.

⁘ ⁘

Ayvalık Halkevinin ziyareti

Geçen ayın yırmı beşinci Cumartesi günü, Ayvalık Halkevi altmış kişilik bir kafile halinde şehrimize gelmişlerdir. Zengin bir proğramla hazırlanan Ayvalıklı kardeşlerimiz o gece evimiz sahnesinde bir temsil vermişlerdir. Sık sık alkışlanan Ayvalıklıların bu temsilleri baştan aşağı başarı ile devam etmiş ve nihayet bulmuştur.

Kayserinin Muncusun kamunu

ÖĞRETMEN: NURİ TİMUR

— 2 —

Eğer yatup kalkan halkada olmıyan adlardan birini söylerse veyahut oyunculardan birinin adı söylendiği halde yatmaz işi kavrıyamazsa bunlara ceza verilir. Ceza da şudur : Birinci defada bir hayvan ismi verilir. İkinci defada o oyuncuyu halkanın ortasına yatırırlar tura ile halkadakiler birer tane sırtına vururlar. Turayı öyle ustaca vururlarki hem sıkı hem de turayı vuran vurduktan sonra hemen turayı başkasına verir. Kendi vurduğunu gizler ortada turayı yiyene sezdirmez. Eğer cezalı tura vuranı yakalar veya görürse onu kendi yerine yatırır. Tura bittikten sonra cezalıyı kaldırırlar oyuncular hep bir ağızdan «gül ebeye yatan oğlan, kaykılara batan oğlan sana şunlar vurdu şunlar güldü vik vik kaz kaz kaz» diye bağrışırlar. Bu durum oda halkının çok huşuna giderek odada bir kaynaşma bir gülüşme başlar ve oyunda böylece sona erer: Ve beşka oyuna başlanır. Kış günleri odalarda bu gibi gülüşüme kaynaşma oyunlarına büyük bir yer verilir. Köylünün sineması tiyatrosu, kahvesi ve bütün eğlence ihtiyaçları burada tekmil demektir. (Gelecek yazımızda da başka oyunlar sayın kaynağa sunulacaktır.

IV – Köyde içki ve kumar adeti

Köyümüz halkında içkiye fazlaca düşkünlük yoktur. Yalnıy köyde düğün ve dernekler gibi büyük toplantılarda toplu olarak içki içilir köy erkeğinin çoğu içki kullanır. Yalnız bu kullanmak devamlı değil ara sıra toplantılarda olur. Köyde içki içmeyi ayıplamak veya kötü görmek yoktur. Köyümüzde şu söz darbı mesel gibi her zaman söylenir: «Muncusunlu içki içenide sever. Camiye gidenide sever» derler filhakika köylümüz bu huydadır asla eski yanlış inanma ve görnege saplanıp kalmış değildir.

Köyde kumarda yok gibidir. Yalnız odalarda eğlence olarak ve çay içmek üzere tavla, kâğıt ve bazı başka oyunlar oynanır. Bu oyunlarda halk iki taraf olur hangi taraf oyunda yenilirse öte tarafın yemek veya çay masrafını çeker. Bıda her zaman olmaz daha ziyade kış günleri yapılır.

V – Köyde eski ve yanlış inanmalar:

Köyümüz halkı eski inanmalara pek kıymet vermezsede komşu köylerden gelme ve kadınlar arasında söylenen bazı inanmalar görülmektedir: Bu inanmalardan bir kaçını yazıyorum.

1 — Kadın hamur yoğururken landan tışarı fazlaca hamur sıçrarsa, kadın kapıdan girerken nalının bir teki gayri ihtiyari tişarda kalırsa, küçük çocuk evde yüz üstü sürünürse o eve hemen bir misafir geleceğine inanılır:

2 — Dinî bayram cuma gününe rasgelir ve camide bir günde iki hutbe okunan yerin altına çubuklar konursa bu çubuklar bir yeri ağrıyan ve sancılanan kimsenin üzerinde gezdirilirse o adamın ağrısı iyi olur geçermiş.

3 — Cuma günü ezan vakti evin kadını çorap örmek ve yama yapmak gibi bir işle uğraşırsa o evde rızk eksikliği olur ve bu görülen işten uğur beklenmezmiş

İl Basımevi Balıkesir

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

Halkevi Köycüler Şubesi Neşriyatından :

1 — Köy kitabı — Yazan : İlbay Salim Gündoğan

Halkevi Dil, Tarih, Edebiyet Şubesi neşriyatından:

1 — Öz Türkçe adlar — Derleyenler : Abdi Ağabey oğlu, Şevki Işıkman
2 — Çepniler (alıkesirde) — Yazan : Çağış kamunu kamunbayı H. Akay
3 — alıkesir inanmaları — derleleyen : Öğretmen Osma alkır

Kaynak Neşriyatından :

1 — Kaynağın 1-12 Sayısı Birinci cilt
2 — » 13.24 » İkinci »
3 — alıkesirde ağcılık — Yazan : Kepsütlü oğlu Halil İbrahim

Balıkesir İl Basım yerinde basılmıştır

YURDDAŞ!

Soy adı alma müddeti bitmektedir. Dünyanın bütün medenî haklarını kullanan Türkler, bu işi de başarı ile yapmıştır. Soy adını almıyan vatandaşlar soy adlarını almada acele etsinler.

Sayısı 15 kuruştur